

STAV OLAV

Liv Benedicte Nielsen, s. 3

Å skape er kjærlighet

Katolisismen i Ungarn (II), s. 6

Overlevde i undergrunnsgrupper

Hallvard Rieber-Mohn, s. 8

Det ansiktet

Intervju med Eli Werner, s. 9

Mor Teresa - 80 år

Om utviklingen i Øst-Europa, s. 12

Pavens seier

Troskongregasjonen til teologene, s. 20

Ingen dissens, takk!

ST. OLAV

Katolsk råkjøring?

To pressemeldinger fra tidlig i sommer vekker til kommentar. Den ene, som gjengis annet steds i dette nummer av St. Olav sier at "lutherske kirkeledere verden over frykter for at den nye situasjonen i Mellom- og Øst-Europa vil føre til at de små lutherske kirkene i området vil bli overkjørt av de store katolske og ortodokse folkekirkene". Kommunistregimene tvang lenge store og små kirker til samarbeid, nå frykter man at samarbeidet skal svekkes. I den annen uttaler en talsmann for Mellomkirkelig Råd for Den norske kirke at man frykter at paven, når han snakker om re-evangelisering av Europa, egentlig har visjoner om et katolsk Europa.

For å ta overkjørselen først: Hvor stor og sterk er den katolske kirke i øst? Tenker vi tall, er det bare i Polen og Litauen at uttrykket katolske folkekirker kan ha noen mening, og i Polen er det økumeniske klima i bedring, ifølge en uttalelse nylig i "Lutherische Monatshefte" fra Jerzy Gryniakow, luthersk prest og professor i praktisk teologi ved Det kristne teologiske akademi i Warszawa: Felles gudstjenester, utveksling av teologiske lærerkrefter og til dels felles undervisning står på programmet. Litauen har tallrike lutherske naboer i nord og - i dagens spente situasjon overfor Sovjet - et sterkt skjebnefellesskap med dem som turde inspirere til samarbeid snarere enn det motsatte. De øvrige landene er til dels delt mellom reformasjonskirker

og den katolske kirke, eller begge står overfor store ortodokse fellesskap. I Romania er den ortodokse kirke tallmessig sterkest og den katolske kirke har langt fra fått tilbake de rettigheter etc. som ble fratatt den under kommuniststyret. Ungarn er offisielt 70% katolsk, men en artikkel i dette nummer av St. Olav forteller om sterkt svekket oppslutning.

I DDR er den katolske kirke absolutt en minoritetskirke sammenlignet med den lutherske. Begge er imidlertid i minoritet i forhold til den del av befolkningen som ikke sogner til noen av leirene, og kombinerer man dette med meningsmålinger etc. fra vest, viser det seg at det samlede Tyskland som stiger frem, totalt sett blir et "mindre kristent land", som en tysk avis nylig uttrykte det. Det betyr ikke at flere er "positivt ateister", for igjen å sitere, snarere at flere er likegyldige. Det hører med til bildet at katolske og evangeliske kirkeledere i DDR og Forbundsrepublikken nylig kom med et klokt og veloverveiet felles opprop til alle tyskere i forbindelse med den forestående tyske samling.

En annen side av saken er at den katolske kirke i øst står overfor store utfordringer som den til dels deler med de andre kirkesamfunn. I kortform: Noen steder oppgjør med egne holdninger - eller mangel på sådanne - under kommunistregimene, den nevnte Ungarn-artikkel samt en nyhetsnotis er opplysende om ikke like oppbyggelig lesning i så måte. Et sukk fra den evangeliske biskop i Sachsen nylig om at "vi ba aldri om at regimet skulle falle. . . vår parole 'kirke i sosialismen' var for mangetydig", har man også lov å merke seg. Dernest: Åndelig mobilisering av egne krefter nå når man ikke har en felles fiende, en undertrykkende stat, som samler, og mobilisering overfor den vestlige forbrukermentalitet som

med økt styrke trenger østover. Og ikke minst: Forkynne forsoning både menneskene imellom, og mellom Gud og mennesker - et hovedløft og en felles oppgave for alle kristne kirkesamfunn i disse landene der skuffelse og sinne over alt det de korruperte regimer har ranet en selv og samfunnet for, er stor og berettiget. Og der gamle etniske motsetninger, som til dels ble holdt i sjakk av de totalitære regimer - som samtidig utnyttet dem for å så splid for fremtiden - igjen syder. De grumsete forhold som får anti-semittismen til å blomstre både i øst og vest, føyer ytterligere trekk til bildet.

Den katolske fare eksisterer ikke - hverken i øst, eller i vest. Pave Johannes Paul II understreker til stadighet at religionsfrihet er en grunnleggende menneskerettighet. Det dreier seg her ikke bare om hans personlige overbevisning, men om Kirkens offisielle, forpliktende og allment godtatte lære, og ett av de tre hovedpunkter på programmet til den europeiske katolske bispe-synode som paven har sammenkalt til neste år, blir nettopp økumenikk i et samlet Europa.

Katolsk tro er ingen fare, men kristentro forpliktet blant annet til samarbeid med andre kristne. Vi arbeider i den samme vingård, og gode arbeidskamerater er ikke interessert i å overkjøre hverandre, det være seg av vanvare eller bevisst. Det er den samme Herre vi tjener, og da spør man ikke "hva har vi - som katolikker- som protestanter - å tjene på dette"; man spør "hva tjener saken - det vil si Herren og menneskeheten?" Den store utfordring for de kristne i Europa er ikke styrkeforholdet mellom de enkelte kirker, men likegyldigheten og den mette, selvtilfredse materialisme. Den er den store råkjører - og "overkjører".

Liv Benedicte Nielsen:

Å skape er en kjærlighetsgjerning

3

Da St. Hallvard menighet i Oslo feiret sitt 100-årsjubileum i våres, stod bl.a. en kunstutstilling på programmet der hele 15 katolske billedkunstnere var representert. Denne katolske kunstmønstring, som «ikke var ment å være noen sakral utstilling, men snarere å vise verker fra de forskjellige kunstneres verden, er den første i sitt slag, og det knytter seg adskillige forventninger til den», fastslo Liv Benedicte Nielsen, en av ildsjelene bak utstillingen, i sin tale ved åpningen.

Vi gjengir her hennes tale - en anelse forkortet.

Det er interessant å konstatere at et beskjedent antall katolikker omfatter såvidt mange av våre betydelige billedkunstnere. I denne sammenheng vil jeg særlig trekke frem tre veteraner. Da jeg konverterte for snart trediva år siden, var jeg imponert over at tre av landets fremste billedkunstnere tilhørte kirken, nemlig Ragnhild Butenschøn, Finn Christensen og Ørnulf Ranheimsæter. Senere har flere kommet til, med representanter fra forskjellige generasjoner.

Det er sagt at all stor kunst er religiøs i sitt innerste vesen, men den vil alltid være på kunstens premisser, i spenningsfeltet mellom form og innhold, som er avgjørende for kunstneren. Å skape er en erkjennelsesprosess. Munch, hvis billedgalleri befinner seg i vårt naboskap, har uttalt: «I min kunst har jeg søkt å få meg forklart livet og dets mening. Jeg har også ment å hjelpe andre til å klarlegge seg dette.»

I vår tid synes det særlig viktig å fremheve storheten i skaperverket, mennesker og dyrs harmoniske forhold i naturen, og det som er over naturen, som en motvekt til de destruktive kreftene som gjør seg

gjeldende mot jorden og samfunnet.

I løpet av de første 15 årene av vårt århundre ble den moderne radikale bevegelse innen billedkunsten formulert, der kunsten blir en verden for seg, løsrevet fra det naturalistiske. Man søkte tilbake til det enkle, opprinnelige uttrykk, som står vårt følelsesliv nær, og den gamle, opprinnelige forbindelse mellom kult og kunst. Den bysantinske kunst blir bl.a. gjenoppdaget, og bildet blir igjen abstrakt, d.v.s. man tar bort det uvesentlige.

Billedkunsten tar sikte på å åpenbare «skatter som er skjult i mørke, rikdommer, som er gjemt på hemmelige steder», som Jesaja skriver om. Den søker det lutrede uttrykk, og virker som en katarsis. Ranheimsæter skriver i sitt essay «Kunstnerens etiske ansvar»: «Forløst kunst setter en stor renhet inn i verden.»

I vårt urolige århundre, med akselererende tempo innen all utvikling, har Picasso talt de fleste billedmessige språk, mens de fleste vel finner sin spesielle linje, som de følger livet ut. Hos noen presser det ekspressive uttrykk seg frem, der linjen og fargen fortettes maksi-

malt. Andre har et mer klassisk konstruktivt billedspråk med ren dyrking av formale og abstrakte verdier, mens andre igjen henter frem fabulerende visjoner fra sitt indre forestillingsunivers.

Billedkunsten er et universalt språk i kommunikasjon. Meget kan riktignok være vanskelig tilgjengelig og trenger åpenhet, samt et visst kjennskap til «grammatikken». Det er heller ikke alltid lett å gjenkjenne de åndelige virkeligheter i verden i dag. Dikteren David Jones uttrykker det slik:

*Jeg har vært på vakt mot å for-
dømme det ukjente,
for hvor lett har det hendt
at man ikke oppdager det
når en sivilisasjon skifter retning.*

Lenge har det verbale språk vært dominerende, men i dag er man igjen klar over at det trengs flere typer språk. Det heter at et bilde kan si mer enn hundretusen ord. - Eller som kirkefaderen Basilius uttrykker det: «Det ordet sier med lyd, sier bildet med stillhet.»

Vår menighet, der Den hellige Frans er det store, inspirerende forbilde ved siden av St. Hallvard - Frans med sin, til det ytterste krea-

Nyttig kunnskap

– Si ordet keramikk, og damer med skaut, omringet av trivelige kopper og kar og bosatt på kollektivbruk dukker opp for ens indre blikk. Men keramikk er i dag mye mer enn brukskunst. Det er en kunstart for seg på høyde med maleri og skulptur, og et felt hvor Norge fremhever seg som særlig nyskapende, sier Gunnar

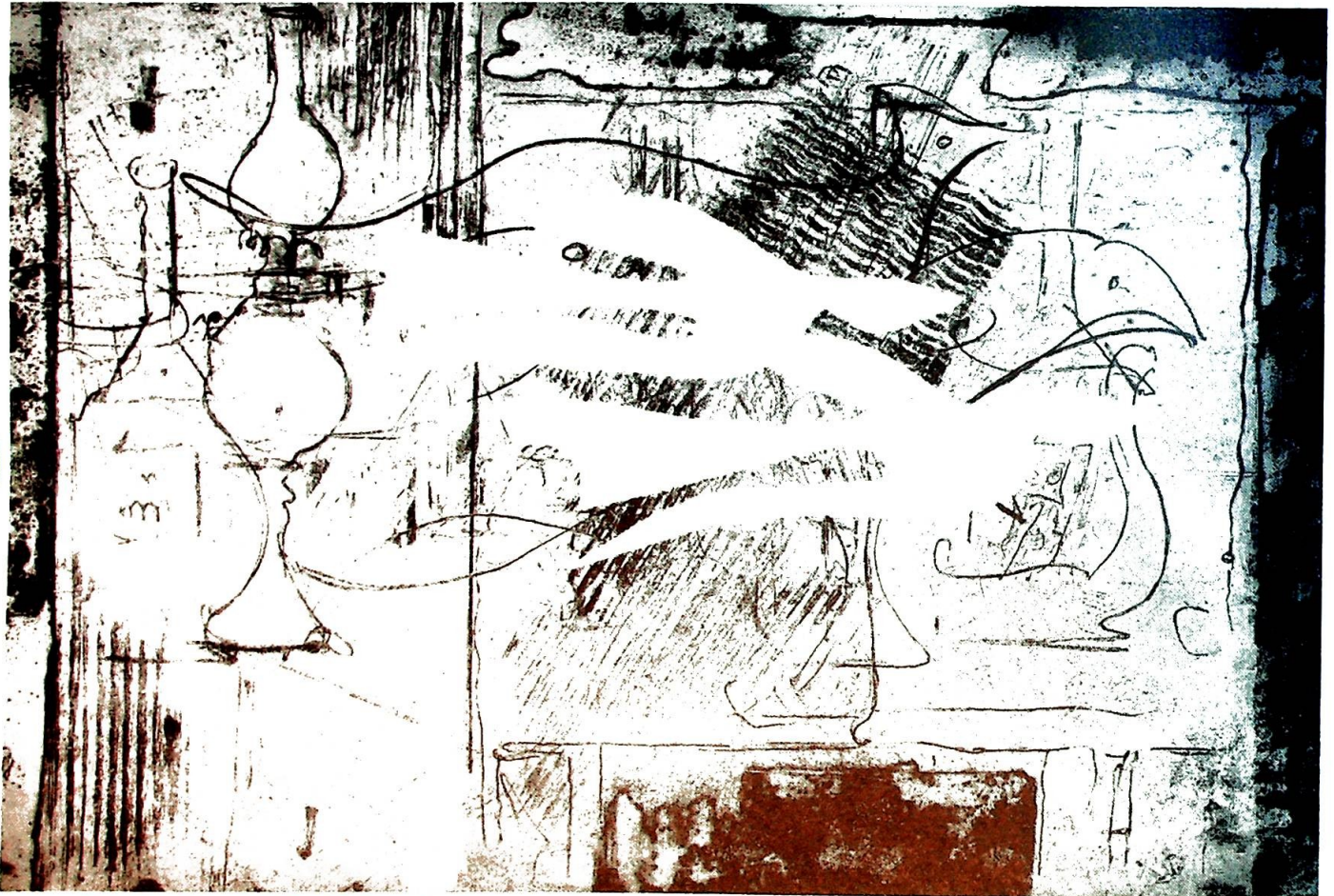
Danbolt – professor i kunsthistorie ved Universitetet i Bergen – i en samtale med «Aftenposten» i sommer.

Om professorens bakgrunn i tidlig italiensk middelalderkunst har noen sammenheng med dagens norske keramikk, vil intervjuer vite?

– Ikke direkte. Men kunnskaper om middelalderens religiøse syn kan likevel

være nyttig for forståelsen av kunst fra vår egen tid: Menighetsrådet i Eidsvåg kirke i Bergen ville ikke vite av Gunnar Torvunds krusifiks, som man fant stående. Men da jeg kunne fortelle at skulpturen var i pakt med god takt og tone for religiøs middelalderkunst, stilnet debatten, og skulpturen fikk lov å bli i kirken, sier Danbolt.

4

Fra utstillingen i St. Hallvard. «I atelieret, fuglene» av den franskfødte kunstneren Suzanne Øgaard.

tive livsstil og store glede over skaperverket - er et godt sted for en slik utstilling. Frans' Solsang er en lovsang til Skaperen som en takk for hans skjønne skaperverk. Frans skal ha sagt at fantasien er forniftens søster, som hjelper oss til å se alt Gud er. Fru Fattigdom sa til Den hellige Frans: «Jeg gir deg den største gave: Ingenting».

Gud skapte alt av intet, først massene, deretter orden av massene, et verk han var såre fornøyd med, som

det står. Mennesket, skapt i hans bilde, er kalt til å være hans medskaper i den skapelsesprosess som stadig skjer.

I det kulturoppdraget som ble gitt i 1. Mos. med å passe og stelle hagen, pløye og så jorden, omsorg for alt levende, er kunstnerens oppgave å skape en verden aldri før sett, på det tomme lerret, det hvite papiret, av den formløse leiren. Verket er ferdig på forhånd som idé det gjelder å forløse. Det fortelles

en historie om en liten gutt som spurte billedhuggeren: «Hvordan kunne du vite at det satt en løve inne i marmorblokken?» Billedhuggeren svarte: «Fordi jeg først så den i mitt hjerte».

Flere av kunstnerne hvis verk befinner seg på veggene her, har utført store, kirkelige utsmykningsoppgaver. Om kallet til å utsmykke helligdommen, står det å lese i 2. Mos. ved byggingen av Tabernaklet i ørkenen. Det fremgår der at alle

Gråvær eller solskinnsdager?

«Jeg elsker gråværsdager,» sier musikeren Per Husby til Dagbladet og beskriver sin besynderlige forkjærlighet nærmere: «Å gå tur i skogen på gråværsdager når ingen andre er der, det er fint, det. Jeg blir gal av alt dette solskinet! Når folk drar til Syden på ferie, oppsøker jeg gråværet.»

Sakral billedkunst

I løpet av noen sommeruker har Kunstnerforbundet i Oslo arrangert utstillingen «Sakrale motiv i norsk billedkunst.»

Sissel Vagard, som var ansvarlig for planleggingen av utstillingen, understreket at mange av bildene var laget av kunstnere som ikke vanligvis brukte religiøse

motiver. Og at det er forbausende mange av våre fremste kunstnere som for eller senere i sin produksjon har hentet motiv fra Bibelen. Eller skapt bilder inspirert av en religiøs dimensjon — uten nødvendigvis å ha bekjent seg til et kristent livssyn.

Fra Nationen

kunstforstandige kvinner og menn, som Herren har gitt kunstnergave, dem han har fyllt med sin ånd, visdom og forstand, kunnskap og dyktighet til all slags arbeid og til å uttenke kunstverker, hadde kall til å utsmykke helligdommen.

I et slikt perspektiv blir kunstnerens oppgave, gjennom sin egen person, å formidle verdier som er høyere enn ham selv. Noen vi ser bilder av på veggene her, arbeider med autonome religiøse bilder, mens andre igjen er opptatt av billedmessige eksperimenter, hvor det religiøse ofte kan fornemmes som en klangbunn i sinn og verk.

For å være «engasjert», enten det er politisk eller religiøst, må verket, som tidligere nevnt, først og fremst være kunstnerisk holdbart, holde faglige mål. Det hjelper lite med oppbyggelige hensikter. En maler heller ikke et bilde med stemning, men det kan være stemning i et maleri.

Det egentlige motiv i kunsten kommer alltid innenfra, og billedkunsten er et språk som taler direkte til mennesket gjennom følelser og intuisjon. Kunsten er et bilde av vår egen verden, som den gjenspeiler seg i vårt sinn, ikke bare reflekterende, men transcenderende. Å skape er en kjærlighetsgjerning.

I sitt arbeide er kunstneren gjerne plassert i sitt loftsatelier mellom himmel og jord, i ensom meditasjon. Når en holder på med et bilde, en skulptur, vil alle ens verdier være nedlagt i dette. Billedkunstnere er derfor ofte lite interessert i ting, unntatt som stilleben-objekter, der tingene gis en symbolverdi. Det synlige forteller om det usynlige.

Kunsten og livet er ett for kunstneren. Det fortelles om en kinesisk maler at han i sin alderdom gikk inn i sitt siste bilde og ble borte...

En kan finne mange definisjoner på kunst i dag. Noen hevder f.eks. at maleri er farger organisert på et lerret, og at motivet er et påskudd. Selv foretrekker jeg et utsagn fra

den store franske maleren Henry Matisse, det er å finne i hans dagbok: «Når alt kommer til alt, er det vesentlige i kunsten ikke fargen, ikke linjen, men det som går dypere enda, det som lå kunstneren på hans innerste hjerte, da han skapte verket».

Fra utstillingen i St. Hallvard. «Kaftanen» — linogravyre av Ørnulf Ranheimstøer.

Oppgjør med fortiden

«Alle de kristne kirkene i Ungarn er for tiden opptatt med å komme til rette med sin fortid,» skriver Herder Korrespondenz. I et bidrag i den katolske ukeavisen «Uj Ember» skriver sekretæren i den ungarske bispekonferanse, hjelpebiskop Asztrik Varszegi at den katolske kirke bør be om unnskyldning for feil holdning i de senere år. Kirkens ledelse bør snarest

mulig be de prester og legfolk som ble «urettferdig behandlet» under kommunistregimet om unnskyldning. Først bør man likevel takke alle dem som til tross for politisk forfølgelse og diskriminering holdt fast ved troen.

Den unnskyldning som bør komme, gjelder, ifølge biskop Varszegi, ikke minst medlemmer av kristne basismenigheter som ofte fikk reprimander av hierarkiet.

Basismenigheten til den omstridte piaristpresten Gyögu Bulanui stod i februar i år for et «fornyelsesforum» i Budapest der man ble bl.a. appellerte til bispekonferansen om å komme med en offentlig unnskyldning overfor dem som hadde lidt for sin tros skyld, og som Kirken ikke i tilstrekkelig grad hadde forsvart mot statens overgrep.

— Ved kommunistenes maktovertagelse i Ungarn ble den romersk-katolske kirke fratatt alle sine verdier. Kirken var rik, og den hadde mange institusjoner, det være seg skoler, sykehus, aldershjem og barnehjem. Kardinal Mindszenty ble sperret inne. Erkebiskop Grösz ble fengslet. I bispedømmene ble det innsatt offentlige kommisærer som kontrollerte alle papirer, og som forvaltet det biskoppelige segl.

Det er jesuittater *András Emmerich* som sier dette. Han er ungarer og leder det ungarske kirkesosiologiske institutt i Wien.

— På spørsmål om mange biskoper da gikk av i protest, svarer pateren: — Noen biskoper ville ikke være med på dette, men de hadde ikke noe valg. Tre av dem som protesterte, ble internert, og én ble tvunget til å gå av. Alle måtte ha en statlig tillatelse for å utøve bispeembedet, og den fikk de ikke hvis de var motstandere av regimet.

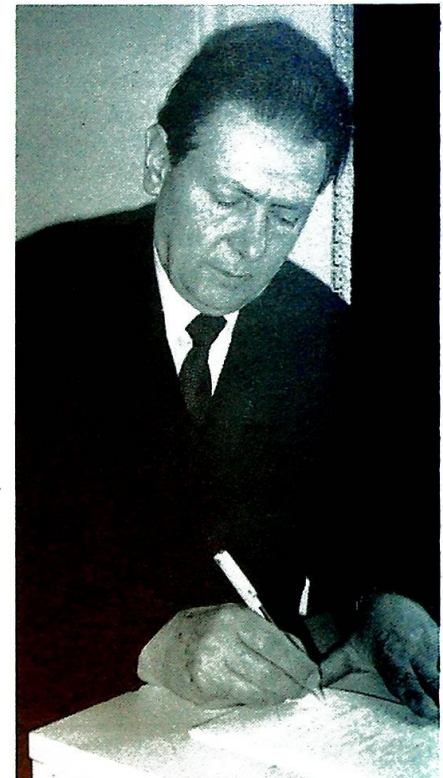
Den katolske kirke hadde hele tiden legalitet under kommunistregimet, men den var kontrollert. Den trengte tillatelse for utnevning av biskoper. Derfor utnevnte paven aldri personer som hadde kompromittert seg overfor staten, altså en som myndighetene anså for umulig. Dette innebar selvsagt ikke at man utnevnte umoralske eller ateistiske personer til embedene. Det ble utnevnt omkring 30 kirkelige ledere i de årene kommunistene regjerte.

Når det gjaldt presteutdannelsen, så fortsatte den i kirken. Og når det gjaldt kirkens offisielle representasjon, så ble den gjenopprettet da erkebiskop Lékai ble utnevnt i 1976. Kardinal Mindszenty satt da i Wien.

Hvordan var situasjonen for de katolske prestene?

— De prestene som arbeidet godt i en menighet, ble sendt til et annet sted. Etter påtrykk fra myndighetene måtte biskopene forflytte dem. Statens press på biskopene var et moralsk påtrykk. Men hvis ikke biskopene fulgte påbudene, ble det satt i gang represalier mot kirken.

— Det fantes innenfor de kristne kirker en gruppe såkalte fredsprester, som var lojale mot staten. Et dusin katolske prester var med der. De fleste fredsprester var protestanter som hadde tenkt ut en tjenesteteologi

Jesuittater *András Emmerich* leder det ungarske kirkesosiologiske institutt i Wien og blir nå meget benyttet som foredragsholder blant katolikkene i Ungarn.

som tolket folkedemokratiet som Guds verk på jorden.

— Videre må man hele tiden skille mellom de prestene som hadde en passiv holdning til det som skjedde, og de som støttet kommunistregimet aktivt. Det gjorde de aktive blant annet ved å gi informasjon videre, — de spionerte på sine trosfeller. Systemet var forsåvidt åpent og kjent, og alle visste hvem disse prestene var. Men hva de innberettet til myndighetene, visste man ikke. Regimet brukte også den typen prester når man ville bringe videre til kirken de advarsler man kom med.

Motiveringen må komme innenfra

Vi kan rope på mer politikontroll slik at flere fartsovertredere mister «lappen». Men dersom sikkerheten skal øke merkbar, må motiveringen komme innenfra og ikke bare baseres på at «storebror» ser. For det er ikke så vanskelig å smyge seg unna «storebror». Bilister «hjelper» til og med hverandre med blinklysene for å varsle radarkontroll. Dette er forræderi mot menneskeverdet.

Vårt Land

Samtalen utsatt

Vatikanets forhandlinger med Den russisk-ortodokse kirke og den sovjetiske regjering om status for den ukrainske katolske kirke (unierte) er utsatt på ubestemt tid, het det i en melding fra Vatikanet i begynnelsen av juli. Bakgrunnen er bl.a. det historiske motet i Vatikanet i slutten

av juni mellom paven og 28 ukrainske biskoper der man kom frem til at videre samtaler med sovjetregjeringen bør utsettes til den lenge bebudede nye sovjetiske religionslov er vedtatt. Det ventes av loven vil bli vedtatt i september.

CATHOLIC HERALD

grunnsgrupper

7

Har katolisismen overlevet i Ungarn?

— Formelt er 70% av befolkningen i Ungarn katolikker, det vil si at de er registrert som tilhørende den romersk-katolske kirke. Men de fleste gikk tapt for kirken gjennom den kommunistiske indoktrinering. I de statlige gymnasiene var det riktignok tilbud om religionsundervisning, men bare omkring 6% deltok. De unge som i dag er under 35 år, søker til religionsundervisning i kirken, selv om de ikke er døpt. Folk som i dag er mellom 35 og 50 år gamle, er den tapte generasjon for kirken i Ungarn.

— Det mest oppsiktsvekkende fra tiden med kommunistregime er basismenighetene som vokste frem. I den offisielle kirkens sjelesorg var det vel omtrent 10% av katolikkene som deltok, og det var mest gamle kvinner.

— De katolske foreningene ble forbudt i 1946. Medlemmene dannet da små vennekretser på 10–15 personer. Det skjedde hovedsaklig i byene, og man antar at det fantes et sted mellom 4000 og 6000 slike grupper. Ettersom disse gruppene var uformelle vennegrupper, slapp den offisielle kirken å ta stilling til dem med de konsekvenser det kunne ha hatt.

— I 1980 kom basisgruppene opp i dagen. Til da hadde de operert illegalt, men de hadde ikke vært forfulgt som grupper. De som tilhørte slike grupper og ble arrestert, ble tatt fordi de hadde arbeidet aktivt mot kommunismen på andre måter.

— I og med disse tusenvis av små basismenigheter ble en dynamisk religiøsitet videreført, og den romersk-katolske kirke overlevde, sier pater Andréas Emmerich.

Baby Johannessen

(Første artikkel i denne serien stod i St. Olav nr. 8)

Verdier som det blir mer av - jo mer du deler

Det er lenge siden jeg sluttet å bruke adjektiver som sosialistisk eller enda verre: kristensosialistisk, sier Dag Hareide. Jeg er opptatt av de verdier som det blir mer av jo mer du deler på det. Det er åndelige verdier som kjærlighet, tro, håp, glede, mot.

De materielle verdiene er slike som blir mindre jo mer du deler på det: penger, makt, berømmelse. Og legg merke til at håp og andre åndelige verdier henger mer sammen med naturens liv, uttrykt for eksempel i frøet, enn i menneskers maktspill.

Føler du at din kristne tilknytning er en ressurs i miljøarbeidet?

Ja, jeg opplever det som grunnlaget for mitt engasjement. Riktignok har jeg gått litt inn og ut, og en tid var ateismen en nærliggende mulighet. Men nå kan jeg ikke leve uten dette grunnlaget, ikke minst slik det er uttrykt i Bergprekenen og i verb som: lever, elsker, tilgir, håper, lider, ler, deler, tjener, hedrer, tror.

Så du vil kanskje ønske å omvende folk mens du leder Naturvernforbundet?

Nei, det går ikke på det. Jeg kan ofte føle en intuitiv samhörighet med mennesker som deler grunnleggende verdier som solidaritet og medlidelse, og de kan like gjerne være buddhister, ateister eller muslimer. Fra Folkevett

Barnets menneskeverd - i praksis?

«Til tross for eget barneombud og atskillig verbal og prinsipiell barnevennlighet til festtalebruk, ser det ut til å være langt igjen til barnet i vårt samfunn kan sies å bli tilkjent det samme menneskeverd som den voksne - særlig den yrkesaktive voksne,» skriver Dag Hallen i en artikkel om «Familien i krise?»

Han peker på at offentlige dokumenter i 70- og 80-årene har vært «påfallende lite opptatt av pedagogiske synspunkter og vurderinger.» Dag Hallen, som arbeider ved Pedagogisk forskningsinstitutt, etterlyser «et overordnet familiepolitisk perspektiv på samfunnsutviklingen, et perspektiv der hensynet til neste generasjon blir det overordnede...»

Problemet i dagens samfunn er at man tenker i alt for korte linjer. Politikere tenker sjelden i lengre perspektiver enn valgperiodens varighet. Kirken burde her representere en motkultur og et korrektiv til den kortsiktige og materialistiske tankegang som preger dagens samfunn og politiske debatt.»

Dag Hallen avslutter sin artikkel med noen kinesiske visdomsord:

«Den som tenker ett år fremover, sår korn, den som tenker ti år fremover, planter et tre, den som tenker hundre år fremover, tar ansvar for barn og unge!»

Fra Kirke og kultur

Kristendom taper terreng i skolen
 Stadig flere får alternativ livssynsundervisning. I 1994 vil hver femte førsteklasing her i landet stå utenfor Statskirken, og hvert år ønsker 2000 nye elever livssynsundervisning fremfor kristendom, melder «Vårt Land». Siste skoleår har over 17 500 elever benyttet seg av tilbudet om livssynsundervisning, og Human-Etisk Forbund regner med en øking på nærmere 2000 til høsten. Forbundet, som økte med-

lemstallet med bortimot 8 prosent i fjor, har satt i gang en storoffensiv med annonser bl.a. i Norsk Skoleblad med tilbud om materiale for lærere som driver med livssynsundervisning.

— Vi må innse at det er oppstått et konkurranseforhold mellom ulike livssyn, og derfor må heller ikke vi være redd for å markedsføre kristendomsfaget, sier Marit Elisabeth Totland, daglig leder i Kristent Pedagogisk Forbund.

Sekularisert helsetjeneste

Den generelle sekulariseringen som har funnet sted i samfunnet, har nå også nådd helsetjenesten. Etter hvert som kallsbevisste leger, sykepleiere, diakonisser og diakoner blir pensjonert, forsvinner tradisjoner og ritualer fra våre institusjoner. Menighetssykepleiere er snart en saga blott, skriver sykepleieforsker Liv Werge-land Sorbye, i Tidsskriftet for Sjelesorg.

DET ANSIKTET

Vårt sinns antenner er ikke alle brukket, i en sinnsvak og kriminalisert verden. Den norske Nobelkomité's utdeling av Fredsprisen for 1979 til Moder Teresa gjorde det klart: Fredens dypeste forutsetninger er noe så enkelt og vanskelig som kjærligheten til medmennesket og vernet av livet - begge totalt og betingelsesløst. En fullsatt Aula, et folk møtte et menneske hvis hele skjebne og tilværelse er dette.

Moder Teresa kom til oss fra "en annen verden" - i dobbelt forstand. Ikke bare er hennes daglige ramme i Calcuttas slum noe himmelvidt fjernt fra vår egen virkelighet. Men inn i vår status-velstand blant nasjonene, der vi helst møter nød

og elendighet med sosialpolitikk, førte hun noe som mange hos oss nesten hadde glemt: Troens merkelige makt, i menneskers ansvar for hverandre. Den kan intet direktorat eller noen byråsjef erstatte.

Moder Teresa er noe så sjeldent som en praktisk mystiker: Et menneske som ikke bare har en visjon, men hvileløst omsetter den i handling. Hun er ingen original eller nyskapende tenker, hun tenker tvert om tanker vi alle kjenner - de er vår barnelærdom. Forskjellen er bare at hun lever dem ut, hver enkelt av alle dager, hele sitt liv, uten noe prutningsmonn.

Utspurt av talløse journalister om sin "ideologi" kunne Moder Teresa - igjen og igjen - bare smile forundret: Hun trodde den kjent. Men tålmodig gjentok hun Kristi ord: "Hva dere gjorde for den minste av mine, det gjorde dere for meg." Møtet med et medmenneske er et møte med den levende Kristus. Og de "minste" - det er de svakeste og mest hjelpeløse i verden: de fattige, de syke, det rettsløse foster i mors liv, den gamle som dør like meget av ensomhet som av hunger.

Hva har så slikt med verdensfred å gjøre? Er ikke den først og fremst politikk?

Politikk - også fredspolitikk - utgår alltid fra et menneskesyn, og det synet er avgjørende. Det kan for eksempel være kynisk og foraktende - det fikk vi for en menneskealder siden en verdenskrig på. Det kan sette maktpillet høyere enn individet, også det gir vold, motvold, krig.

Mot dette setter Moder Teresa noe helt annet og meget gammelt:

Ærefrykten for Guds bildet i hvert medmenneske. Skamfulle, i en verden som dagens, opplever mange hos oss det som "nytt". Og hun hadde ikke mye tid til å snakke om det, hun måtte tilbake til sitt veldige liv og handle.

Det var et virkelighetssjokk vi trengte.

Og den gamle, slitte kvinnen lærte oss i noen frosne desemberdager noe vi neppe glemmer: Hvor vakker menneskeansiktet, dets alvor og dets glede, kan være.

Pater Hallvard Rieber-Mohn i boken "Moder Teresa i Norge", St.Olav Forlag 1980.

Prisen ble gitt videre

Oslo Gospel Choir og Sissel Kyrkjebø har fått Ansgarskolens Mediepris for plateproduksjonen «Oslo Gospel Choir Live.» Den nette sum av kr. 30.000 har koret gitt videre til Strømmestiftelsen, kan NTB melde. Og ikke nok med det: Strømmestiftelsen får også hele overskuddet av plateproduksjonen. Pengene går til en øyeklinikk i Calcutta.

Den store katastrofen er unngått

En ting er sikkert om årets tørkekatastrofe i Eritrea og Etiopia – virkningene er langt fra så alvorlige som sist, i 1984/85. Da døde opptil en million mennesker av sult, og hundretusener var stadig på vandring for å finne mat...

Meldingene så langt tyder på at den helt store katastrofen er unngått. Nå ønsker vi å få inn såkorn og medisiner, og dersom regnet kommer i år, håper vi at behovet for nødhjelp reduseres, sier Rolf Strand ved Kirkens Nødhjelps hovedkontor i Oslo.

KN-Nytt

MOR TERESA - 80 ÅR

9

Møtet med Mor Teresa for snart 11 år siden ble for mange av oss nettopp et møte med «et ansikt» som viste at her var et menneske som hadde *levet* - virkelig og uten forbehold. Sikkert nok var det derfor så mange lot seg begeistre, varme og fange opp og inspirere av en kjærlighet vi kunne forstå.

Men hvordan gikk det etterpå? Forsvant det alt sammen med desemberkulden i 1979, slik at intet annet ble igjen enn de blå og grønne giroblanketter?!!!

Jeg spør der det er nærmest å få et svar: Hos *Eli Werner* fra Bergen, som i disse årene har vært kontaktperson i Norge for Mor Teresas Medarbeidere (offisielt oppnevnt av Mor Teresa på det internasjonale medarbeidermøte i Roma i 1981).

- NEI, sier Eli - med ettertrykk. - Det er mange medarbeidere i Norge, men faktisk bare én vanlig medarbeidergruppe her i Bergen og én gruppe for de syke og lidende. Det kan være flere grunner til at det har vært så vanskelig å danne permanente grupper i Norge, men jeg kan nevne et par: Det er ingen søstre og brødre i Norge, og medarbeidernes hovedoppgave skulle jo være å hjelpe nettopp søstrene og brødrene, med praktisk arbeid og bønn. Her har gruppen for de syke en fordel, da deres oppgave nettopp er bønn og helt spesielt for en søster eller bror som de får navngitt og holder kontakt med.

- En annen grunn skriver seg fra vår norske individualisme: Hva skal vår gruppe gjøre? Noen vil være

meget praktiske, mens andre vil at gruppen skal være et sted for samling, en mulighet for hverdagsmedarbeidere å hente seg inn. Jeg er redd mang en gruppe har gått i oppløsning - ikke av mangel på enighet om målet, men om middelet.

- Gruppen i Bergen er med årene blitt en ren bønn- og meditasjonsgruppe, som i likhet med f.eks. en gruppe i Helsingfors, treffes en gang i måneden for i all enkelhet å be og meditere sammen.

- Jeg tror bestemt at det ville bli flere grupper om man bare ikke tror at det må være så vanskelig, tidkrevende og spesielt. Her begynte vi faktisk med å meditere over medarbeiderens bønn, setning for setning. Det tok oss et år. Vi deler gjerne våre erfaringer med andre.

Du har selv ledet denne gruppen, Eli, og vi som har vært med vet at det er viktig med en som tør ta ledelsen. Hvordan ble du selv «fanget inn»?

- Jeg møtte Mor Teresa første

gang i Oslo da hun fikk Nobelprisen, og jeg var med på å overrekke henne Folkegaven. Det var en sterk opplevelse og også et forpliktende møte. Mor Teresa sa nemlig - indirekte, men meget klart - at mer enn penger dere har samlet inn til de fattige i India, trenger jeg mennesker som er villige til å gi av seg selv til de «fattige» i sitt eget miljø. DERE MÅ FINNE DEM SOM TRENGER DERE. D.v.s. i deres samfunn de ensomme, de ulykkelige, de som føler seg uønsket og faller utenfor ethvert fellesskap. Og det er ikke medlidenhet de trenger, men forstående kjærlighet....

- Jeg følte meg utfordret - for ikke å bruke det høytidelige «kallet». Jeg kunne ikke bare reise hjem og glemme det hele.

Jeg vet at Mor Teresa ikke helt vil godta vår sans for innsamlingsaksjoner...

- Det er riktig. Hun presiserer gang på gang overfor medarbeiderne at hun vil stole på forsynet. Hun sier at Gud gir henne penger når hun trenger det. Hun startet med to tomme henger, 5 rupees i lommen og en grenseløs tillit til den Herre som hadde kalt henne, at Han også ville gjøre det. Og de 5 rupees er blitt til mat, medisiner, hus, utdanning, ja, til livskall for tusener og atter tusener.

- Vi får altså ikke samle inn penger, men skal gjerne formidle gaver gitt av kærlighet til de fattige. Så får vi hjelpe forsynet og Vår Herre med de pengene hun trenger... - Hun gjør forresten unntak når det gjelder barn. De må gjerne få lage arrangementer på skolen f.eks. og helst ofre noe selv for å hjelpe barn

Om tro og identitet

I Øst-Europa og Den katolske kirke er den kulturelle identitet støttet opp av bygninger, ritualer, sakramenter og så videre. Selv om man i disse sammenhengene kan mangle den personlige tro, opprettholdes den religiøse kultur.

– Hos oss må vi spørre hva som vil skje når den religiøse tro faller bort. Lek-

mannsbevegelsen knytter an til det verbale, men er fattig på annen kulturell tilknytning både når det gjelder følelser og opplevelser. I mellomtiden er det kommet til predikanter i lekre dresser på fargerike plattformer som forstår å utnytte behovet for visuelle opplevelser, sier forskningsleder Jon P. Knudsen til Fædrelandsvennen.

Presten skal vitne om gleden

– Mange ganger blir den kristne religion fremstilt som en religion som ene og alene består i å gi avkall og passivt ta imot; en religion som begrenser menneskene, eller som kun konsenterer seg om lidelsen, og som formørker tankens og menneskelivets horisont. Men det er ikke slik det virkelig forholder seg, for den religion som forkyn-

10

Mor Teresa og Eli Werner, kontaktperson for Mor Teresas Venner i Norge: Jeg møtte Mor Teresa første gang i Oslo da hun fikk Nobelprisen, og jeg fikk være med på å overrekke henne Folkegaven. Det var en sterk opplevelse og også et forpliktende møte...

som sulter. - Vi får ofte penger fra barnegrupper og skoleklasser som vil gi melk til barn i India og Bangladesh. Vi har masse små medarbeidere på Grimstad Barneskole f.eks., og på St. Paul skole i Bergen har

elever, lærere og foreldre støttet det danske melkeprosjektet «SOS Tørrmælk» siden 1967....

- Har ikke Mor Teresa selv gitt uttrykk for på hvilken måte hun ønsker materiell hjelp?

- Det er riktig. Vi spurte henne om dette da hun var i Oslo, og hun sa da at den beste hjelp var at vi fortsatte å støtte det danske melkeprosjektet. Vi er også ansvarlig for vitaminer til hennes mange barnehjem....

- Og Norges Katolske Kvinneforbund har - også etter avtale med Mor Teresa - et innsamlingsfond, opprettet i 1980, og derfra sendes regelmessig «renter» til Kjærlighetens Misjonærer i Calcutta som bruker dem i sine barnehjem. Forbundet forteller at det stadig renner små bekker inn i fondet.

Mor Teresa har alt trukket seg tilbake som leder for «Missionaries of Charity». Helsen svikter, og hun fyller nå 80 år. Hva vil skje fremover, tror du?

- Jeg tror det vil fortsette å spire og gro. Selv sa hun en gang hun fikk samme spørsmålet: «Hvis det er Mor Teresas verk, dør det ut med Mor Teresa. Er det Guds verk, vil det fortsette så lenge Han vil det.» - På en eller annen måte vil det alltid være noen som går ut for å finne noen som trenger dem...

* * *

Jeg takker Eli og tenker som så at igrunnen har Mor Teresa gjort det veldig vanskelig for oss å slippe unna: Det er ingen som har bedt oss gå til den andre siden av kloden. Det vil alltid være noen rett rundt hjørnet som trenger oss. Og kan vi ikke gå dit selv, kan vi be for den som går eller i alle fall be om at noen må gå.

egh

ner den oppstandne Kristus, forkynner livet: Gjennom det nye liv i Kristus samler den i seg all menneskets energi og gir vitnesbyrd om at lidelse er gjennomgang til en høyere glede, sa pave Johannes Paul II bl.a. i sin Angelus-preken på Sankthansdagen, 24. juni.

På samme måte som doberen Johannes

som – ifølge Jesus selv – var «en lampe som brenner og lyser», skal også prestene være «optimister i sitt syn på verden», og hver dag åpne seg for gleden, og ved hjelp av den vinne over vanskeligheter og prøvelser. «Dette gledesvitnesbyrd er det eneste som stemmer overens med det glade budskap.» sa paven.

Ikke lett å være mann!

«Jeg føler at mange kvinner er splittet i hva de ønsker av en mann.» sier forfatteren Pål Gerhard Olsen til Aftenposten. «De fleste har et mannsideal om det sterke og trygge. Det er et aspekt kvinnesaken ikke har forandret noe særlig på. Det er fortsatt ikke lett å være mann og ikke kunne slå i en spiker!»

Prestene - hvordan steller vi med dem? 11

For en del år siden besøkte jeg en sokneprest i en liten tsjekkosllovakisk landsby. Han bodde i en meget gammel, liten prestebolig nær den gamle middelalderkirken. Boligen var upretensiøs, men holdt i en prikkfri orden av en gammel husholderske som hadde sin livsoppgave i å verne om og stelle godt med presten. Presten fortalte meg om sin forgjenger - som i forbindelse med nasjonale minoritetsproblemer var blitt slått ihjel av sin menighet med kirkenøklene. Selv klaget presten over at han var blitt uthengt i Rude Pravo (kommunistavisen) for å ha døpt et lite barn for noen flyktninger fra øst. Men særlig klaget han over det trøstesløse i at det kom så lite folk til kirken, og da bare de gamle. De unge ble tilsnakket i skolen hvis de på noen måte ga uttrykk for kirketilhørighet. De voksne fikk merke det i sin yrkeskarriere dersom de ble sett gå i kirken.

Året etter kom jeg igjen til prestegården, for presten hadde gjort et sterkt inntrykk på meg. Presteboligen var avlåst. Jeg spurte en person ved kirken hvor presten var. «Der!» sa han og pekte på et gravsted. Han ga meg adressen til husholdersken. Hun fortalte gråtende at presten hadde falt og brukket lårhalsen, hadde ligget i tre dager med ulidelige smerter før de hadde villet hente ham til sykehuset. Der hadde han sultet til han døde.

Hvor heldige er vi ikke her i landet som i så mange år har hatt fri religionsutøvelse og samtidig hatt

en homogen befolkning - uten de store problemer med tettbodhet og forskjellig nasjonal tilhørighet. Men prestekallet i vår katolske kirke er ikke lett alltid her i landet heller. Tenk bare på de nordnorske forhold, med svært små menigheter, enorme avstander, og særskilte påkjenninger av klima og uvante lysforhold.

Hvor heldige er vi ikke med den høye prestedekning vi har i forhold til andre land, og med en svært beskjeden tilgang fra vår egen befolkning. Vi ber for flere prestekall, og at prestene må greie å holde ut de store krav som stilles. Vi behøver ikke dra til Nord-Norge for å forstå at en sokneprests stilling er krevende med de mange oppgaver han har.

Hvordan steller vi så med de prester vi har? Fra statskirken har vi sett tilfeller hvor uredde prester er blitt trampet på for sine holdninger - og kanskje aller verst av sine egne. Men vi katolikker? Den nykonvertertes rosenrøde syn forsvinner lett etter kort tid. Vi har bare med vanlige mennesker å gjøre - som hver burde ha nok med å passe seg selv. Sigrid Undset gir da

også klart uttrykk for i sine konvertittromaner at det så visst ikke er katolikkene man går over til, men til katolisismen.

Retten til å uttrykke sine meninger er grunnleggende. Men noe problematisk kan det for tiden være også i vårt samfunn i spørsmål av stor samfunnsmessig betydning, hvor det er sterke meningsbrytninger og følelser. Det er best å passe seg så man ikke får ubehag av forskjellig art, enten det er Blitzere eller andre som bruker effektive midler av tvilsom karakter for press.

En katolsk prest kan få adskillig ubehag ved å uttrykke klare, men upopulære meninger i sammenhenger hvor han egentlig plikter det. Dessverre gjelder også Janteloven, og desto mer om presten er særlig begavet og uredd. Men la ikke dette ubehag komme fra katolikker!

Ursus

Pavens anliggende for bønnens apostolat i september:

For alle som yter prestelig omsorg og materiell støtte til immigranter og flyktninger.

Kalde føtter?

Cubas president Fidel Castro vil foreløpig ikke fastsette en dato for det planlagte pavebesøk i landet – man er ikke «rede for» et slikt besøk, heter det i Castros svar på Vatikanets seneste forslag om å avvikle besøket i desember i år. Vatikanet antar at Castro, som i løpet av de siste ti år gjentatte ganger har invitert paven, nå har fått kalde føtter – på bakgrunn av

utviklingen i Soyjetunionen og Øst-Europa. Selv om Cuba siden revolusjonen har opprettholdt de diplomatiske forbindelser med Den Hellige Stol, er øyriket det eneste latinamerikanske land som ikke har vært omfattet av de etter hvert 18 pavebesøk i denne delen av verden. Allerede i 1979 inviterte Castro paven, men pavens latinamerikanske reiserute det året

gikk utenom Havana – Vatikanet ønsket ikke å gjøre noe som kunne gi inntrykk av at man støttet regimet. Gjentatte invitasjoner fra Castro på 80-tallet ble avslått inntil de lokale biskoper i april i fjor sendte en invitasjon til paven som så igjen ble fulgt opp med en offisiell invitasjon fra den cubanske regjering.

CATHOLIC HERALD

Fra «L'Express», et velorientert og vanligvis meget kritisk tidsskrift, gjengir vi i forkortet utgave en - i våre øyne - meget lesverdig artikkel. Lengere avsnitt med detaljerte beskrivelser av pavens vellykkede «politiske utspill» - og deres historiske bakgrunn - har vi av plasshensyn måttet utelate. Og skulle noen mene at overskriften er i sterkeste laget, så er den tidsskriftets egen: «*Europe de l'Est: la victoire du pape*».

«Vær ikke redde,» slynget han ut, Karol Wojtyla, da han ble valgt til pave i oktober 1978. En trosbekjennelse rettet mot den undertrykkelse og løgn som kommunistregimet har støttet seg til.

«Det er Gud som har seiret i Øst.» Slik uttrykte han seg, Johannes Paul II, til de troende som var samlet til audiens i Roma, 21. februar 1990. «Warszawa, Moskva, Budapest, Berlin, Praha, Sofia og Bucuresti er etapper på en lang pilgrimsferd mot frihet,» sa han i januar til diplomatiske sendemenn til Vatikanstaten. De skulle ha de beste forutsetninger for å forstå at Øst-Europa neppe ville ha opplevd det siste årets omveltninger uten den polskfødte paves storstilte planer.

16. oktober 1978, kl. 18.43: Kardinal Felicis stemme ut over Petersplassen: «Habemus papam - cardinalem Karolum... Wojtyla.» Hvem? Journalister fra hele verden hører - for de flestes vedkommende for første gang - navnet til erkebisko-

pen fra Krakow. Og de kunngjør valget av den første ikke-italienske pave på 455 år. Noen understreker at det dreier seg om en polsk, en slavisk, pave. I «La Stampa» skrev f.eks. Albert Roncai at russerne heller ville ha sett Solsjenitsyn valgt til FN's generalsekretær enn en polakk som Peters etterfølger. Og L'Express bragte på omslaget den fremsynte overskrift: «Frihetssappen.»

«Dette blir et jordskjelv for Øst-blokken,» skrev Mgr. Franz König, han som sterkest bidro til at Karol Wojtyla ble valgt til pave. - Og den nye paven kastet ikke bort tiden. Allerede søndag etter valget lyder hans berømte appell over 43 fjernsynskanaler: «Vær ikke redde! Hold alle dører åpne for Kristus! Hold statsgrenser og økonomiske og politiske systemer åpne for Kristi frelsende kraft!» Ti dager senere uttaler han i Assisi: «Kirken i Øst er ikke lenger den tause kirke, for nå taler paven på vegne av den.»

Paven har sin bevisste taktikk:

Enhver åremålsdag som kan minne de øst-europeiske folk om den fortid som er fratatt dem, bør feires. F.eks. uttrykker han ønske om å være til stede ved en feiring våren 1979 til minne om St. Stanislas, biskop av Krakow, som led martyrdøden i 1079. Vatikanets statssekretær, Mgr. Villot, spør om denne feiringen virkelig er en så viktig begivenhet. Den viste seg å være mer enn viktig, den ble et vendepunkt i Østblokkens historie. Den 2. juni 1979 var 300.000 troende samlet på Seiersplassen i Warszawa. Paven roper ut over folkehavet: «Ingen kan stenge Kristus ute fra menneskehetens historie - ikke noe sted på kloden.» Budskapet sprer seg fra by til by. Millioner av polakker som tidligere bare hadde våget å si sin innerste mening til de aller nærmeste, blir klar over hvor mange og hvor sterke de er, hvor samlet de står.

Det er ingen tilfeldighet at streikene som bryter ut et år senere, vinner slik gjenklang. Ved Lenin-verftet ser man bildet av Johannes Paul II ved siden av bildet av den hellige Jomfru av Czestochowa. Verden forøvrig betrakter vantro fotografier av blåkleddede arbeidere som hver morgen går til kommunion ved improviserte altere. Her ser man en arbeiderklasse som midt i kampen har byttet ut Internasjonalesen med salmer til Herrens pris. Og katolikker i Litauen, Ungarn, Tsjekkoslovakia og Ukraina følger med spenning det som skjer i Polen.

De fem søyler

Et nytt klima da Gorbatsjov ble «førstemann» i Sovjetunionen. Gor-

Legfolket må med

Kirken i Tsjekkoslovakia må bli seg bevisst at den meget snart blir konfrontert med problemer som materialisme og religiøs likegyldighet, og derved blir satt på en ny alvorlig prøve, sier den nytnevnte biskop Miloslav Vlk – ifølge L'Osservatore Romano. Han mener dog at erfaringene under kommunistregimet burde gi den nødvendige styrke til å bestå prøven, og understreker i den forbindelse hvor

viktig det er å få legfolk med som aktive medarbeidere.

Samtidig er det viktig å bearbeide den negative arv fra fortiden. De kommunistiske makthaveres politikk «rev i stykker mangt og meget og delte Kirken i småbiter» – man sådde, tildels med hell, spild både innen geistligheten og mellom geistlige og legfolk. Det gjelder nå å bringe alt dette frem i dagen og overvinne det, sier biskop Vlk.

Kristen verdensanskuelse ved Karl-Marx-Universitetet

Ved Karl-Marx-Universitetet i Leipzig skal det opprettes et professorat i «kristen verdensanskuelse» etter mønster av det professorat som i sin tid ble opprettet for teologen Romano Guardini – og som fremdeles eksisterer – ved universitetet i Munchen. Det nye professoratet skal knyttes til et institutt for inter-faglig forskning og til et institutt for europeisk politikk.

RM

batsjov vet at gløden i marxismen-leninismen er sluknet, at den kommunistiske moral aldri vil bli troverdig, at det kommunistiske regime aldri vil dekke det åndelige behov hos sine millioner mennesker. Johannes Paul II derimot taler om Gud og om mennesket. I sine prekener, encyklikaer og offisielle taler har han satt opp et Øst-Europa-program som hviler på fem søyler:

1. SANNHETEN. Paven har betrodd sin venn André Frossard hvilket ord i Skriften han ville velge fremfor andre: «Sannheten skal frigjøre dere.» - Kunne Johannes Paul II forutse at Gorbatsjov skulle forkynne glasnost, som man ennå ikke kan måle konsekvensene av? Den 23. januar i år gav president Vaclav Havel et nytt valgspåk til republikken Tsjekkoslovakia: «Sannheten skal seire.»
2. HISTORIEN. Historien danner - sammen med kulturen, nasjonen, språket - grunnlaget for menneskets identitet og verdighet. Johannes Paul II legger symbolsk vekt på å tale så mange språk som mulig. Han gjør sine prekener til rene historiske foredrag, og han bruker hentydninger til helgenenes liv for på ny å gi menneskenes historie en mening...
3. SOLIDARITET. Solidaritet er det nødvendige «bindeledd» mellom mennesker i et samfunn. En av pavens nærmeste venner, teologen Jozef Tischner, forklarer det slik: «Den første reaksjon hos mennesker som lever under

et totalitært styre, er frykten for å knytte bånd - man flykter i stedet inn i individualisme. Det nye som er skjedd i Polen, er oppdagelsen av en 'solidaritets etikk.' Uten dette bånd vil hverken selvstyre, demokrati eller pluralisme kunne oppstå.»

4. EUROPA. Det vil si både den hellige Benedikts Europa i vest og Methodius' og Kyrillus' i øst. En ting er sikkert: Europa vil bli ett takket være sine kulturelle og religiøse røtter. Gang på gang har paven talt om det delte Europa og om Berlin-muren som en skammens mur. - I dag samles de ledende fra Mellom-Europa i Strasbourg og i Brussel, mens Sovjetunionen gleder seg over at det ikke lenger er noe til hinder for å bygge «et felles europeisk hus»!
5. MENNESKERETTIGHETENE. La oss først nevne religionsfriheten. Her har paven, idet han viser til Helsinki-avtalen av 1975, vunnet gjenklang også blant ikke-troende som kjemper for samme sak, fra den tsjekkiske

filosof Jan Patocka til den sovjetiske fysiker Andreij Sakharov.

I 1985, da Gorbatsjov overtok roret, ble paven av kommunistpartiet fremdeles betraktet som en fiende. I juli 1988, under tusenårsfeiringen av «Russlands dåp» (nærmere bestemt prins Vladimir av Kievs dåpsdag), kommer det til en fruktbar dialog mellom pavens utsending, Mgr. Casaroli, og Gorbatsjov. Den 1. desember 1989 finner den sted - til hele klodens forbløffelse - den lenge etterlengtede samtale mellom Johannes Paul II og Mikhail Gorbatsjov. Imens sitter George Bush på Malta og venter på den sovjetiske president. Alle føler at intet vil bli som før. Snart vil det bli utnevnt biskoper hvor det før var umulig, det vil bli opprettet diplomatiske forbindelser mellom Vatikanet og landene i øst... Øst-Europa er snudd opp ned.

Fra L'Express,
ved Bernhard Lecomte og
Alexandra Viatteau

Frykter overkjøring

Lutherske kirkeledere fra hele verden frykter for at den nye situasjonen i Mellom- og Øst-Europa vil føre til at de små lutherske kirkene i området vil bli overkjørt av de store katolske og ortodokse folkekirkene. Det fremgår av en uttalelse som Det Lutherske Verdensforbunds (LVF) eksekutivkomité vedtok på sitt møte i slutten av juni. Kirkelederne viser til at kommunistregimene lenge tvang store og små kirker sammen i godt samar-

beid. Når de store kirkene nå får tilbake sin ledende rolle, frykter LVF-ledelsen at dette samarbeidet vil svekkes, heter det.

Komitéen har vedtatt å holde en konferanse om de lutherske kirkene og det nye Europa i løpet av 1991. Det er ikke antydning hvordan dette vil forholde seg til det europeiske bispemøtet om det kristne Europa som pave Johannes Paul II har innkalt til neste år. Der vil lutheranere og andre protestanter bli invitert til å bidra.

KIT

Planlegger kontemplativ fremtid

I begynnelsen av september samles priorinnen og novisemestre fra samtlige kontemplative kvinneklostre i Norden på Lunden Kloster i Oslo for å dele sine erfaringer om klosterliv og klosterutdanning og legge felles planer for fremtidens utdanning i lys av dagens utfordringer. I den forbindelse vil Vatikanets skriv om «Retningslinjer for utdannelsen i ordens-

institusjonene», som ble offentliggjort for en tid siden, være et nyttig hjelpemiddel i arbeidet, sier priorinnen ved Lunden Kloster, Anne-Lise Strøm o.p.: «Det er, ifølge våre brødre, et av de nyttigste skriv fra Vatikanet i den senere tid!»

Hvor de befinner seg, Nordens kontemplative nonner, foruten på Lunden? På Åsebakken utenfor København holder benedikterinner til, i Glumsløv i Syd-Sverige

er det karmelsøstre, og dem finner vi også i Finnland, utenfor Helsingfors; i Vadstena finner vi både Birgittasøstre og «Mariadotrarna», opprinnelig en luthersk klosterkommunitet som samlet gikk over til katolisismen i 1988, og i Øst-Sommarlöv, også i Sverige, nok et «konvertert» fellesskap. Og — ikke å forglemme — på Island, nærmere bestemt i Hafnarfjörður, holder polske karmelitter til.

14

Ved dominikanersøster Elisabeth-Maries død

Vi ønsker på denne måten å nå så mange av våre venner som mulig, for å takke for all omtanke og støtte i forbindelse med søster Elisabeth-Maries uventede bortgang i juli.

Deres minneord om vår søster har rørt oss meget, og vi forstår enda bedre hvilken nådegave det er å ha fått ha søster Elisabeth-Marie i vår midte i henimot 40 år!

Søster Elisabeth-Marie Ané døde av en massiv hjerneblødning den 2. juli, i sin alders 74. år og i det 50. året etter sin løfteavleggelse. Hun var blant de første søstrene som kom til Norge fra Lourdes i Frankrike, og hun var således blant grunnleggerne av Lunden Kloster.

Søster Elisabeth-Marie var et bønnens menneske som gavmildt og uten forbehold ga sitt liv. Hennes klosterliv var preget av trofasthet, stillhet og diskresjon. De som kjente henne vil især minnes hennes aldri sviktende smil og varme hjertelag; hennes godhet - kjennetegnet av en enkel og beskjeden fremferd - omfattet alle.

For en tid tilbake spurte jeg søster Elisabeth-Marie om hvorfor hun forlot sitt frodige hjemland til fordel for det karrige nord. Hun svarte stillferdig, men bestemt: «Fordi jeg ville videre, stadig videre!» Når hun nå har nådd målet, lyser vi fred over hennes minne. Og i håp om hennes og deres forbønn, vil vi forsøke å nå videre, vi også!

Gud velsigne dere alle og lønne dere rikelig for deres godhet mot oss.

*Deres søstre i Lunden Kloster
ved sr. Anne-Lise Strøm, O.P., priorinne*

*Din fred skal aldri vike,
din miskunn varer ved!
Når stormvær slå imot oss,
lar du oss finne le.
I ensomhetens timer,
i savnets tyngste stund,
forblir du hos oss, Herre,
hvert smertefylt sekund.*

*Vær fortsatt ved vår side
når stormen stilner av.
Vær nær oss når vi søker
til våre kjæres grav.
Gi at vi aldri mister
velsignelsen fra dem,
men alltid bærer med oss
det gode de bar frem.*

*Snart går vi ut av tiden,
og våre navn blir glemt,
men, Gud i din erindring
er vi for evig gjemt.
Det liv som blir til intet
er i din skaperhånd.
I trygghet overgir vi
til deg, o Gud, vår ånd*

Svein Ellingsen

Polske karmelitter til Tromsø

Går det etter planene, får Nord-Norge sitt første kontemplative kloster om et års tid, melder Tromsø-avisen «Nordlys». Da flytter en gruppe polske søstre til ishavsbyen. Flere av dem kommer via Island hvor det har vært kontemplative søstre siden 1940 i et kloster grunnlagt av hollandske nonner. I dag holder polske søstre til i Hafnarfjörður, som ligger nær Bessastadir, president Vigdis Finnbogadóttirs residens. Ved klosterets 50-årsjubileum i

mai i år var det «stor fest med bål og dans. Vigdis Finnbogadóttir var med oss nonner i kapellet – og plantet også et tre i hagen vår.» forteller polske søster Maria-Elisabeth og søster Maria Bozena, som er på planleggingsbesøk hos biskop Goebel i Tromsø.

Det var den 2. juli i fjor biskopen inviterte søstrene til å slå seg ned i Tromsø, og går det som biskopen og søstrene ønsker og håper, blir det klosterinnvielse til neste år.

Indiske biskoper kritiserer

Det indiske politiets manglende interesse for å etterforske voldtekten av to nonner for en tid siden, er neppe tilfeldig, heter det i en kritisk uttalelse fra de indiske katolske biskoper. De viser til en «klimaforverring» i landet med et økende antall angrep mot kristne. Hinduiske fundamentalister frykter at kristen innflytelse blant landets fattige vil føre til at de vil kreve et rettferdigere samfunnssystem.

CATHOLIC HERALD

Sr. Victorine Schneider in memoriam

15

Sr. Victorine Schneider CSJ,
f. 9/3 1910 i Düsseldorf,
d. 26/7 1990 i Oslo,
gravlagt 1/8 1990 på Grefsen gravlund i Oslo.

Søster Victorine kom til Norge i oktober 1934, begynte postulatet i mars 1935, avla profess i 1937. Etter utdanning i Oslo, begynte hun i august 1941 som lærer ved St. Sunniva skole. Hun gjorde tjeneste der til 1981 - med unntak av årene 1965-1971 da hun var forstanderinnen i kongregasjonens hus i Alsbach, Tyskland. I alle år var hun en drivkraft i Mariaforeningen og et skattet medlem av koret i St. Olav. Etter at hun sluttet som lærer, arbeidet hun i 3 år i resepsjonen i Akersveien 5, samtidig som hun var en viktig støttespiller for St. Sunniva skoles venner. I juli 1984 ble hun rammet av slag, hun mistet talens bruk. Men hennes forstand ble ikke berørt.

Selv sa søster Victorine en gang at hun ikke var gått i kloster for menneskers skyld - og at hun heller ikke kom til å gå ut av kloster for menneskers skyld. Hun visste at mennesker går i kloster, ikke for å gjøre noe, men for å bli noe.

Dette ga henne frihet til å si det hun tenkte og følte istedetfor det hun burde tenke og føle. Da så, midt under svarte krigen, en av hennes elever mente å gi henne en kompliment og sa: «Jamen, De er da norsk, søster Victorine», da hadde hun frihet til å kunne svare: «Nei, jeg er tysk, og du vet at jeg elsker mitt land.» Og respekten for henne bare vokste.

Denne indre friheten gjorde henne til lærer i «ånd og sannhet». Elever fra St. Sunniva gjennom 40 år minnes henne i takknemlighet for hva hun ga dem. Også andre ble glade for det hun var. Da Ungdomsforbundet på satten av 50-tallet hadde bruk for søster Victorine i sitt sosialpedagogiske arbeid, stilte hun opp og grep instinktivt tråden i denne typen lærervirksomhet. Den flotte, men unektelig noe upraktiske drakten som Joseph-søstrene bar på den tiden, hindret hverken henne eller leirdeltakerne i å føre en direkte og åpen kommunikasjon, ved måltidene, under oppvasken, ved leirbålet eller hvor anledningen ellers bød seg.

Hva dette måtte bety å miste talens bruk, et av den gode lærers fornemste instrumenter, det kan vi bare gjette oss til. Men de som sto henne nær, mener å vite at hun tok imot også dette arbeidet slik Paulus beskriver det i Romerbrevet:

For ingen av oss lever for seg selv alene, som heller ingen er alene med sin død. Lever vi, så lever vi for Herren, og dør vi, så dør vi for

Sylling 1959: Sr. Viktorine slik mange - ikke minst generasjoner av St. Sunniva-elever - vil huske henne.

Herren; i livet som i døden hører vi altså Herren til. May

Vår kjære

SØSTER VICTORINE SCHNEIDER

døde i Oslo den 26.07.90

i en alder av 80 år

og etter 53 års klosterliv.

Vi anbefaler vår avdøde medsøster til de troendes forbønn.

ST. JOSEPHSØSTRENE

La det evige lys skinne for dem, Herre hos dine hellige i evighet, for du er god.

Verdens største flyktninge-mottak
– men ingen planer om å stenge
grensene

Den ene flyktningeleiren avløser den andre, og leirene ligger side om side med malawiernes egne landsbyer. skriver Arbeiderbladets Tone Bratteli etter et besøk i det luftfattige afrikanske landet Malawi. Hver tiende innbygger er flyktning, og fortsatt kommer rundt ti tusen nye i måneden.

Utenfor falleferdige hytter som nepper vil overleve det neste regnskylllet, sitter menneskene. Bokstavelig talt. For her er de klumpet så tett sammen at det nesten ikke er jord igjen til dyrking. Det er som om Norge skulle ha tatt imot 400.000 flyktninger. Skjønt sammenlikningen holder ikke helt vann, så mye plass som vi har. Kanskje ville tallet 2–3 millioner gi et noe bedre bilde.

Malawi har ingen planer om å stenge

grensene. Regjeringen sier at den ikke vil stenge dora for brødre og søstre. For flyktningene, som ikke minst strømmer inn fra Mosambik, tilhører samme stamme... De fleste flyktningebarna fra Mosambik må leve på nødhjelpsrasjoner resten av sitt liv – hvis de i det hele tatt vokser opp. Hjelpeorganisasjonene i Malawi snakker ikke lenger om regntid og tørketid. Perioden mellom november og april omtales som sultetid.

Mor Teresas utfordring

- Hvorfor dette liv i uselvvisk og tro tjeneste? spør *Reidar Huseby* i innledningen til sin nye bok, fersk fra Nye Luther Forlag i anledning Mor Teresas 80-årsdag nå i august. Bokens tittel - *Når bønn blir liv* - antyder svaret; undertittelen "Mor Teresas utfordring" rykker det hele nær inn på livet på leseren.

Boken er liten og upretensiøs, men nettopp deri ligger en del av dens styrke. Man leser seg raskt gjennom de vel hundre små sidene med leservennlig storskrift, et lettflytende språk og rikt billedmateriale. Man skal likevel ikke la seg lure av det enkle og upretensiøse og dermed tro at forfatteren springer lett-bent gjennom sitt stoff. Han er seg bevisst at "selv om emnet er begrenset, er den journalistiske - og menneskelige! - utfordring formidabel. Min eneste unnskyldning er at jeg forsøker å formidle et stoff som jeg tror flere enn jeg selv har behov for." Flere? En hel verden, spør man meg. . .

Reidar Huseby har gått til kildene, til "Mor selv", til hennes nærmiljø i Calcutta og andre steder i verden - det er etterhvert blitt mange som står Mor Teresa nær, i ånd og arbeid. Resultatet er blitt en slags collage, en blanding av biografi og kommentar, dokumentasjon og inspirasjon, hyllest og takk, øyeblikksbilder og visjoner. En liten bibliografi har også fått plass. Til sammen er det blitt en bok der mange stemmer høres - i tillegg til forfatterens bevisst tilbakeholdne:

Mor Teresa sjelesørger, professor Jon Sannes, som var Nobelkomitéens formann i 1979, misjonær Olav Hodne, Egil Aarvik, Eli Werner, kontaktperson for Mor Teresas Venner i Norge, Dora, Berggrav som har arbeidet som frivillig i Calcutta, for å nevne noen. Alle bidrar på sin måte til å føye trekk til bildet av denne lille albansk-jugoslaviske kvinnen som vi alle synes vi kjenner, og kaster lys over hennes virke - og virkning.

Det er også en bok der beretning og billedmateriale/kommentar bokstavelig talt går hånd i hånd: annenhver side er henholdsvis fortløpende tekst og "illustrasjon" - i form av et foto, korte sitater, faktiske opplysninger, bibeltekster eller Mor Teresas egne ord og meditasjoner. Både teksten og leseren tåler disse stadige små pust i bakken, disse nye vinklinger og lyssetninger, påminnelser og formaninger. Det gjør at boken også er blitt en bok til å bla i, til å hente frem et ord, en tanke her og der - til ettertanke. Her er mangt å ta av. Og farlig fristende for en anmelder å begynne å sitere!

Boken gir et riss av et uvanlig menneskeliv med en ganske used-

vanlig "virkning", men det hele får likevel et preg av det selvfølgelige nettopp fordi det presenteres i få ord og uten store fakter. Stadier på veien: Et fromt barndomshjem, et tidlig klosterkall, et skjermet, men høyst virksomt liv bak kloster- og skolemurer, først i Irland, så i India hvor hun blir rektor ved en velkjent skole. Så - på bakgrunn både av krigen 1940-45, som rammet India med full styrke, urolighetene i forbindelse med oppløsningen av det britiske imperiet og de religiøse motsetninger i landet som slår ut i blodige gatekamper i Calcutta på midten av 50-årene, men først og fremst gjennom "fortrolig samtale med min Gud" - får hun en "marsjordre", som Huseby kaller det, som ikke er til å misforstå: "Et budskap til meg om å forlate det skjermede klosteret og finne min nye plass utenfor murene. . . tjene og hjelpe de fattigste blant de fattige ved å leve blant dem." I august 1948 forlater hun sitt kloster og sin skole - med sine foresattes noe nølende tillatelse, men med visshet om et kall og med fem rupees, ca. fem kroner, i lommen på sin hvite bomullssari. I 1953 åpner hun det første hjem for døende fra Calcuttas gater. Tre år tidligere har Roma anerkjent hennes nystiftede orden "Kjærlighetens Misjonærer", et lite fellesskap med 10-12 medarbeidere som har forpliktet seg til å "oppsøke de fattigste, de forlatte, de døende, de fortvilte, de forvillede, de utstøtte."

Først mange år senere forteller hun sin sjelesørger at det å forlate klosteret og arbeidsfellesskapet i skolen hadde vært "det vanskeligste og største offer" for henne. . .

453 år siden sist!

Søndag 22. juli ble det for første gang på 453 år holdt katolsk messe i Vangskyrkja på Voss. To busslaster med tyskere på pilegrimsferd til Stiklestad var på Voss denne helgen og fikk holde messe, som selvsagt var åpen for andre interesserte. Det er sognerådene som bestemmer over bruken av kirker, og et enstemmig sogneråd gikk inn for å svare ja på forespørselen om å få låne den gamle kirken til katolsk messe.

4.500 kroner og 20 griser

Det var glede og jubel i landsbyen på en av de indonesiske øyene da den første oversettelsen av Det gamle testamente ble utgitt på stammespråket moni. Landsbyens kvote på 322 eksemplarer gitt ut på en time.

Det bor ca. 155.000 monitalende på øya, men gleden over Guds ord på eget språk var så overveldende at begivenheten

ble feiret to dager til ende! Med høytidelige gudstjenester og taler, men også med fargerik folkedans. Gavene som kom inn, var penger etter fattig evne, men først og fremst griser som er stammesamfunnets kosteligste gave.

En stor gruppe av øyas katolske moniere deltok i festen og bidro til at gavene til slutt nådde opp i 4.500 kroner og 20 griser. Fra «Nytt om Bibelen»

Ny praktbibel neste år 17

I dag går ca. 3.000 innviede søstre og brødre i Mor Teresas fotspor, "en styrke å regne med i kampen mot nød og fattigdom," skriver Huseby. Og "over 100.000 leke medarbeidere har forpliktet seg gjennom organisasjonen Mor Teresas Medarbeidere. Kjærlighetens Misjonærer har organisert sitt arbeid i nær 90 land. De siste ordenshus er nylig etablert i Russland."

Sosial innsats av edleste sort? Ambassadører for godviljen, sosialarbeidere som satser på idealisme og øyeblikkets inspirasjon? Slik tar det seg kanskje ut fra utsiden, men slik ser ikke Mor Teresa på det. For hun er det som pater Hallvard Rieber-Mohn med et blinkskudd av en karakteristikk kaller "noe så sjeldent som en praktisk mystiker: Et menneske som ikke bare har en visjon, men hvileløst omsetter den til handling." Eller - sagt med Mors egne ord: "Vi er kostelige for Gud. Gjennom bønn forstår vi hans kjærlighet. . . Gjør de små tingene, med stor kjærlighet. . . For å leve, må kjærligheten næres av offer og forsakelse. . . Elsk så det gjør vondt. . . Du kan ikke gjøre hva jeg gjør. Jeg kan ikke gjøre hva du gjør. Men sammen kan vi gjøre noe vakkert for Gud."

Trøst og formidabel utfordring i ett og samme åndedrett. Sånn sett er *Når bønn blir liv* en farlig bok. Men for all del, les den! Og legg merke til det som står nederst på side 29: "Kjærligheten må begynne der du bor." UKJ

Bibelen gjennomillustrert i fire farger med bare norsk kunst: Dette blir vårt århundres gave til kommende slekter, sier formgiveren Gro Eriksson Stoll. Hun er billedredaktør for Bibelskapets praktbibel, som kommer til 175-års-jubileet i mai 1991.

Hun kan fortelle at kunstnere og muséer er glade for at Bibelskapet har tatt på seg en så omfattende kultur-historisk oppgave, og nevner spesielt Aslak Bolts Bibel fra 1100-tallet: - Denne bibelen ligger vanligvis i hvelvet i Deichmanske bibliotek i Oslo, men vi har fått lånt den ut for avfotografering. Dette er Norges eldste bibel, og vi mener det var på tide at offentligheten får se noen av disse praktfulle bibel-illustrasjonene.

Gro Eriksson Stoll er utdannet bokkunstner og kunsthistoriker.

Bokkunstneren Gro Eriksson Stoll er billedredaktør for ny praktbibel - mange av St. Olavs lesere vil kjenne henne som formgiver for en rekke bøker fra St. Olav Forlag.

Hun har i flere år arbeidet med formgivning av bøker for flere norske forlag. - Det har vært spesielt hyggelig å arbeide med praktbibelen fordi jeg her har fått kombinere det faglige med et personlig engasjement, sier Gro Eriksson Stoll, som selv er katolikk.

Norske kunstnere fra middelalderen og fram til vår tid vil bli representert, med Jakob Weidemann blant andre. Det er kunst fra kirker, fra private hjem og fra profan sammenheng. Vi har ønsket å få med mangfoldet innen norsk religiøs kunst, sier billedredaktøren. Også når det gjelder kunstformer er det et mangfold: malerier, billedvev, treskjæring og skulpturer.

Fra «Nytt om Bibelen»

Evangelisten Johannes - fra høyalteret i domkirken i Breisach (1526).

Internasjonal interesse for seminar i Tromsø

«Vi har det vel for godt her i landet. Det er behageligst ikke å bry seg.» sier medisinsprofessor Jørgen Cohn i anledning det dårlige fremmøte av norske fagfolk ved et seminar om tortur som Universitetet i Tromsø arrangerte tidligere i sommer. Det var imidlertid stor internasjonal interesse for arrangementet, med deltakere fra 23 land, blant dem sør-afrikanere og øst-europere.

Fremdeles er tortur et stort menneskerettslig problem. Men det er en god illustrasjon av den fremgang som har skjedd i det siste, når psykiateren Gluzman fra Kiev får anledning til å redegjøre for misbruket av psykiatrien i Sovjetunionen — han som selv har vært 7 år i arbeidsleir og tre år i eksil for sitt engasjement mot denne formen for tortur.

At interessen for vårt seminar var så stor i det internasjonale fagmiljøet, gir grunn til optimisme, sier Cohn, som selv var initiativtaker til seminaret. Han kan fortelle at FN vil påkoste trykking og distribusjon av sluttdokumentet fra dette symposiet i Tromsø. Amnesty Nytt

18

Leserbrev:

Frigjøringsteologien og demokratiet

I et intervju med kardinal Paulo Evaristo Arns, Sao Paulo, fremheves med rette kardinalens kamp for de fattige og demokratiet i Brasil. Samtidig fremgår at paven fullt ut støtter denne kampen, men at kardinalen likevel har visse problem i forhold til Roma uten at han ønsker å gå nærmere inn på årsakene. Det er grunn til å se litt nærmere på enkelte slike årsaker slik at man ikke blir sittende igjen med inntrykk av at det er Roma som er inkonsekvent. Det forholder seg nemlig tvert om.

Saken er at erkebiskop Arns har et meget sterkt engasjement til fordel for visse retninger innenfor den såkalte frigjøringsteologien som er uakseptable for kirken. Et utslag av dette er kardinalens hyldningsbrev til Fidel Castro i anledning denne diktators feiring av 30-årsjubileet for den kubanske revolusjon. Jeg tillater meg å gjengi enkelte avsnitt fritt oversatt:

«Kjære Fidel; Fred og Alt godt!
...Cuba kan i dag føle seg stolt over å være et eksempel på sosial rettferdighet på vårt kontinent som er så utarmet av utenlandsgjelden.

Den kristne tro oppdager i Revolusjonenes erobringer tegnene på Guds Rike som virkelig gjøres i våre hjerter, og i samfunnsstrukturene som tillater det politiske liv å bli en kjærlighets-handling...

Dessverre tillater ikke den nåværende situasjon et møte mellom oss. Jeg er overbevist om at Herren Kristus vil vise oss når tiden er inne.

De er daglig med i mine bønner, og jeg ber Faderen om at Han alltid vil gi Dem den nåde å få lede Deres fedrelands skjebne...»

(Publisert i den ledende kubanske avis Granma den 6. januar 1989.)

Det er unektelige sterke ord til en mann som ikke står tilbake for andre kommunistiske diktatorer i bruken av vold og undertrykkelse med henblikk på ensretting av samfunnet. Men paradoksalt nok er kardinalen forkjemper for demokratiet.

Dessverre ser ikke Arns ut til å ha et konsekvent syn på demokrati og hvilke løsningsmetoder som er etisk akseptable og i det hele mulige på Latin-

Amerikas problem. Arns og andre henger fortsatt igjen i det man etter hvert må kunne kalle den marxistiske hengemyr. I den berettigede kamp mot «høyreorienterte» regimer og fattigdommen i Latin-Amerika faller han og en rekke frigjøringsteologer i den motsatte «venstre» grøften. Troen på marxistiske analyser og løsninger lever i beste velgående på tross av de siste års erfaringer i Europa og Mellom-Amerika.

En trøst er det at endringer er på gang også blant frigjøringsteologene. Peruvianeren Gustavo Gutierrez, som grunnla frigjøringsteologien med sitt verk «Frigjøringsteologien» fra 1971, forsvarer ikke lenger gamle teser. Han tar i dag avstand fra f.eks. at Latin-Amerikas problemer i det vesentlige kan henføres til utenlandsk utbytting. Dermed ikke sagt at den vestlige verden ikke skal vise solidaritet når det gjelder «gjeldskrisen».

På litt sikt vil nok kirken være takknemlig for den berettigede kritikk av og advarsel mot visse sider ved frigjøringsteologien fra pavens og troskongregasjonens (kardinal Ratzingers) side.

Håkon Bleken, Stjørdal

Fasader prioriteres fremfor tilgjengelighet?

Funksjonshemmede er frustrerte over kirken. Smale innganger, mangel på parkeringsmuligheter og dårlig plass mellom benkeradene gjør at handikappede mange steder i praksis stenges ute fra menighetslivet. — Vi må faktisk fungere som vaktbikkjer overfor mange menigheter. Det virker som om de helt glemmer at det finnes bevegelseshemmede personer, sier

teknisk konsulent i Norges Handikapforbund, Ragna Ahlsand til «Vårt Land». Hun kjenner til flere rullestolsbrukere som ikke går i kirken fordi de finner det uverdige å sitte på utstilling i midtgangen i kirken.

Når det gjelder gamle kirker, kan det bli konflikt mellom kulturvern og hensynet til de bevegelseshemmede. — Tilretteleggelsen kan ikke gå på bekostning av

kulturarven, sier riksantikvar Stephan Tschudi Madsen. — Vi kan ikke legge en rampe av betong utenfor et fint kirkebygg, da må vi heller prøve å få til en midlertidig løsning, en rampe som legges opp hver søndag.

— Men hva om handikappede går i kirken oftere enn som så? spør «Vårt Land».

— Da er det et problem, sier Madsen.

Arbeidsdokumentet for høstens bispesynode

Fra 28. september til 28. oktober møtes 200 biskoper og ordensledere til synode i Roma – emnet er presterollen i dagens samfunn. Et arbeidsdokument, utarbeidet på bakgrunn av spørreskjemaer til biskoper og ordensledere verden over, ble lagt frem i juli. Resultatet av denne konsulta-

sjonen kan kort sammenfattes slik: *Katolske prester trenger videre utdanning og «forming» også etter sin vigsel for å være på høyden med dagens utfordringer. Og videre: Prestene må hjelpe menneskene til å finne frem til et meningsfylt liv for å hindre forskjellige former for fremmedgjørelse.*

Katolsk presteutdanning må være en

«permanent prosess» for hele livet som skal hjelpe til å forme og fremme både det faglige og intellektuelle og de menneskelige og pastorale egenskaper. Det er særlig viktig med «systematisk faglig undersøkelse av prestekandidaters psykiske og fysiske sunnhetstilstand», skriver L'Osservatore Romano.

19

Drøm om en rikere gudstjeneste

Det har vært bispevigsel i Borg. Med fullt hus i vakre Fredrikstad Domkirke og en gudstjeneste som inneholdt det beste i norsk gudstjenestetradisjon. Fast og ordentlig gjennomføring, uten dikkedarer og selvhøytidelighet. Salmesang i godt tempo, nytt vigslingsrituale som inneholder det nødvendige. Men heller ikke mer, skriver Liv Riiser i «Vårt Land».

Derfor kjente jeg meg litt snytt. Fordi sakligheten og greiheten skygget for storheten og Alvoret, fordi jeg savnet liturgiens lekende alvor og symbolene som fortalte meg noe mer om det som skjedde. Da det hele var over, hadde jeg mer følelsen av å ha vært på et slags festmøte enn en gudstjeneste, bildet av fru Fougner hatt (stilig!) sto tydeligere i minnet enn det som hadde utfoldet seg foran alteret...

Lengslen etter rikere liturgisk utfol-

delse er i ferd med å sprengte seg vei ut av høykirkeligheten. Mange leter og lengter etter et gudstjenestlig språk som er mer enn ord og nøkternhet. Når kirken vigsler sine biskoper, burde alt vi har og eier i kirken vår få velle fram...

Hvor ble symbolikken av som fortalte om hva som skjedde under akkurat denne gudstjenesten? En kirkens tjener overlater ansvaret til nestemann, hvorfor var forgjengeren så anonym? Et innslag som fortalte noe om sammenheng og forandring måtte da vært en fin erstatning for vitaet som - heldigvis! - har måttet vike plassen i det nye vigslingsritualet. Hvor ble lysene av, fargene, barna og blomstene? Ikke var det ofring og satt gjorde vi i benkene våre, hele gudstjenesten til endes.

Hvorfor ble vi ikke invitert til nattverdbordet? I pakt med innarbeidet skikk ville det riktignok vært en sensasjon om det hadde vært nattverd under en gudstjeneste som denne. På den annen side er det like sensasjonelt at vi vigsler biskoper til tjeneste i kirken uten å samles rundt Herrens bord, skriver Liv Riiser. ●

I en europeisk sammenheng

«Noe av det beste og sunneste som skjer under Olavs-dagene, er at arrangementene bidrar til å sette norske kulturelle tradisjoner inn i en europeisk sammenheng!» Uttalelsen kom fra Ole Thorstein Fougner, residerende kapellan ved Nidaros-omen og nestleder i hovedkomiteén for Olavsdagene.

Nidarosdomen er noe helt særegent i norsk sammenheng, fastslår Fougner. I norsk religiøs historie, som de siste 400 årene har vært så preget av luthersk pietisme, har valfarten til Nidaros og

Olav den Helliges grav gjennom hele middelalderen altfor ofte blitt glemt og fortrengt...

Også etter reformasjonen har Nidarosdomen, bare ved sin blotte eksistens, tvunget den ellers så lukkede norske kirke til å forholde seg til en europeisk kulturtradisjon.

Fougner er spesielt opptatt av Pilegrimsspillet av Carl Fr. Engelstad, årets nyhet i Olavsdagene, og mener at det kan bidra til at kirken igjen kan bli et naturlig sted for kunstneriske opplevelser. «Og her har vi protestanter en masse å lære av katolikkene, når det gjelder å ta i bruk musikk, bilder og meseklær for å forsterke det religiøse.»

Fra Arbeiderbladet

Russisk-norsk forbrødring

Nylig kunne vi lese om et historisk kirkebesøk: da biskop Panteleimon, russisk-ortodoks biskop av Arkangelsk, besøkte Nord-Norge - med prester, diakoner og et helt kirkekor i sitt følge. Oppmerksomme lesere vil huske en samtale med biskopen, «klippet» fra Finnmark Dagblad og gjengitt i nr. 7 av St. Olav.

I pinsehelgen kunne Finnmark Dagblad rapportere om en vellykket tur fra Nord-Norge til Murmansk: Hammerfest-koret «Havella» var invitert av den russisk-ortodokse menighet. Det ble et møte med stor russisk gjestfrihet, fra menigheten generelt og fader Georgij spesielt - og med stor gjensidig sangglede.

Som om ikke dette var nok: i juli kunne vi lese om et nytt vellykket «utvekslingsprogram»: 155 unge mennesker fra Skjerstad, Beiarn, Værøy, Røst og Bodø møtte russiske ungdommer i Murmansk. Her ble det knyttet sterke vennskapsbånd på tvers av to ulike kulturer, skriver Arbeiderbladet. Og igjen var det fader Georgij som stilte opp med varm gjestfrihet.

Teknisk utstyr, matvarer og tre tusen bibler av nordnorske gaver til den russisk-ortodokse kirken i Murmansk. Høydepunktet i det fire dager lange besøket var nok nordmennesens konsert i Kulturpalasset: en herlig blanding av amatører og profesjonelle.

Statssekretær Harald Synnes, som fulgte med på ferden, mener at verdien av slike besøk er udiskutabel, og at ideen med slike «utvekslinger» bør videre-utvikles og videreføres.

Frigjøringsteologien for politisk Frigjøringsteologien er politisk befengt og en fare for den brasilianske kirke, sier kardinal José Freire Falcao av Brasilia: Innflytelse fra marxistisk tankegods preger deler av kirken, helt inn i bispekonferansen. I liturgien må meditasjon og bønn ofte vike plassen for propaganda for politisk kamp. I den siste tiden er det dog tegn som viser et forsiktig tilbaketog fra de radikale posisjoner; sosialismens nederlag i Øst-Europa kan ikke forbli uten følger, mener kardinalen.

Kirke er tegn og verktøy

Alle forsøk på å spille tradisjon og fremskritt innen Kirken ut mot hverandre bør klart avvises, hevdet Walter Kasper, biskop av Rottenburg, i et foredrag nylig. Han understreket bl.a. at «tradisjonen ikke er noen blot sovepute», og at det «hverken er i Jesu ånd å klamre seg til bokstaven eller fordre ukritisk tilpassing.

Det som trengs, er at man tar for seg tradisjonen i lys av den nye situasjon».

Biskop Kasper gikk imot å betrakte Det 2. Vatikankonsil som «en sluttstrek mot fortiden». Konsilet er snarere en prosess som bygger på de forutgående erfaringer. «Den endelige nybegynnelse er Jesus selv, men hans budskap må stadig levendegjøres på nytt. Kirken trenger for-

20 Troskongregasjonen til teologene: Ingen dissens, takk!

Troskongregasjonens *Instruks om teologens kirkelige kall*, offentliggjort i juni, er rettet til katolske biskoper verden over og, gjennom dem, til teologene. Likevel - eller kanskje nettopp derfor - er det interessant lesning også for et legemenneske.

Koker man instruksene ned til et minimum, får man nemlig både en forsikring om hvor viktig det er å bedrive teologiske studier og et klart nei til teologisk dissens, samt en nølende innrømmelse av at det til tider kan gå Kirken som det i sin tid gikk Peer Gynt - han kom, som bekjent, "senere hen til andre resultater". En interessant konstellasjon.

Dokumentet er undertegnet av Troskongregasjonens prefekt, kardinal Ratzinger, og "fremlegges på pavens oppfordring". Det kan langt på vei leses som direkte svar på fjorårets "Kølnederklarasjon", et protestskriv - undertegnet av etter hvert ca. 400 teologer - rettet mot den økende romerske sentralisering og de mange konservative bispeutnevelser i den senere tid, samt pavens syn i spørsmål om seksualmoral, da særlig synet på kunstig prevensjon. Men så raskt handler ikke Roma - kardinal Ratzinger har selv understreket at dokumentet har vært under utarbeidelse i lengre tid, men at fjorårets hendelser har hatt betydning for utformingen. Det spente forhold mellom deler av det teologiske miljø og læreembetet er av eldre dato enn 1990. Allerede i begynnelsen av 80-årene lanserte den amerikanske fransiskanermunk og teolog Charles Curran begrepet *lojal dissens* ("faithful dissent"), et

begrep og en holdning som Troskongregasjonen ikke kommer inn på.

Tie og tåle

Hva står det så? Innledningsvis at teologens oppgave er å søke "en stadig dypere forståelse av Guds ord slik det forefinnes i de inspirerte skrifter og gis videre i Kirkens levende tradisjon". Og i denne "søken" er det riktig å bruke den innsikt historien, vitenskapen og filosofien gir. Læreembetet, "som er gitt til biskopene som apostlenes etterfølgere, er i kraft av den autoritet det utøver i Kristi navn, den eneste autentiske tolker av Guds ord". Dersom en teolog har vanskeligheter med dette eller hint i Kirkens tros- og morallære, "må vilje til lojalt å innordne seg under læreembetet være regelen", ikke bare når det gjelder "definitive utsagn", men også "læreavgjørelser som *per se* ikke er 'ureformable'". Her tales det om "religiøs underordning av vilje og intellekt" og om "troslydighet", et begrep som forekommer to ganger i instruksene. Og denne lydighet gjelder uavkortet, enten det dreier seg om sentrale og "ufeilbare" sannheter eller ikke.

Instruksene innrømmer at læreembetets uttalelser ikke alltid har vært "helt fri for mangler", og at "tiden og fordypede studier" i enkelte tilfeller har ført til bedre innsikt. Men "det ville være mot sannheten på bakgrunn av enkeltstående tilfeller å trekke den konklusjon at Kirkens læreembete vanligvis tar feil i sine fornuftsavgjørelser eller at det ikke nyter guddommelig bistand i sitt virke".

Lydighet mot egen samvittighet er ikke noe holdbart argument for teologisk uenighet med læreembetet; samvittigheten en ingen autonom instans, tvert imot har man "plikt til å la den formes" av den offisielle lære. Og "teologen må unngå å gå til massemediene med sine vanskeligheter, men snarere ta sin tilflukt til den ansvarlige autoritet, for det er ikke ved å søke å øve press på den offentlige opinion at man bidrar til å klargjøre doktrinære spørsmål og yder sannheten tjeneste". Teologen får tie og tåle, hvilket - og det innrømmer Troskongregasjonen - selvsagt kan være "en hard påkjenning for en lojal ånd. Det kan være et kall til å lide for sannheten, lide i stillhet og bønn, men med visshet om at hvis det er sannheten det dreier seg om, så vil den seire til sist".

Ingen lojal dissens!

Dokumentet går hardest ut mot det den kaller "generell opposisjon til Kirkens lære som til og med kommer til uttrykk i organiserte grupper". Det er slikt instruksene kaller "dissens". Mens de ovenfor nevnte "personlige vanskeligheter" den enkelte teolog kan ha å stri med i forhold til læreavgjørelser, kan være en mulig kilde til dialog, vil opposisjon på flere punkter og gruppeprotest "forårsake alvorlig skade for Kirkens fellesskap", heter det. Det at flere teologer står samlet i opposisjon, har ingen vekt - læreavgjørelser tas ikke ved "press fra opinionen". Det teologiske begrep *sensus fidei* - de troendes tilslutning - må ikke oppfattes som en slags

nyelsen». Han understreket at det vesentlige for Kirken i det 3. årtusen ikke vil være «å være til for seg selv», men å være et tegn på frelsen. «Det er ved å tale minst mulig om seg selv og mest mulig om Jesus Kirken kan vinne troverdighet,» understreket biskop Kasper.

L'OSSERVATORE ROMANO

Jeg er glad over å tilhøre den kirke som er både Peters og Paulus' kirke: Peter, tradisjonens bevarer, den ubevegelige sten; Paulus, konstant fortropp, som stadig går opp nye stier. Det er Roma, grunnlagt på Peter og på Paulus — en kirke som vet både hvordan man skal bevare, og hvordan man skal komme videre. Det er mitt ideal.

Kardinal og benediktinermunk Raul Silva-Henriques, leder for Caritas Internationalis 1962–1965

meningsmåling der flertallets mening skulle ha noen innflytelse eller være retningsgivende for de avgjørelser som det tilkommer læreembetet å ta. Det avgjørende er om man er villig til å “tro med Kirke”, og dissens uttrykker etter Troskongregasjonens mening det motsatte: “Å gi etter for dissensens fristelse er å tillate ‘den gjæringsprosess som utroskap mot Den Hellige Ånd utgjør’ å gå sin gang”, heter det - et sitat fra Paul VI apostoliske skrivelse *Paterna et benevolentia* fra 1974. Selvsagt kan ingen tvinges til å tro, trosakten er en frivillig handling, men “trosaktens frihet rettferdiggjør ikke retten til dissens.”

Klimaforverring?

Instruksen er ikke særlig oppmuntrende lesning, til tross for lyspunkter. Dokumentet er til dels ganske hardtslående, og for en utenforstående er det ikke helt lett å se hvordan det skal kunne bidra til å skape “tillitsfulle forhold mellom biskopene og teologene”, slik den uttalte hensikt er. Hvor blir det av tilliten til at også den teolog som er uenig, er det på grunnlag av kjærlighet til evangeliet, og ikke av mangel på respekt for en kirkelig instans? Samtidig er det noe både ved standpunkt og tone, ved måten å gripe det hele an på, som kan falle en legleser noe tungt for brystet. De troende må ikke “forvirres”, fellesskapet må ikke skades av teologisk diskusjon og uenighet, leser man både på og mellom instruksens linjer. Her er lite å merke til legfolket som en myndig og derved ansvarlig og medansvarlig del av Guds folk, slik

Det annet Vatikankonsil la opp til.

Troskongregasjonens instruks smaker av umyndiggjørelse og sensur av både leg og lærd - av en misforstått omsorg for sannheten som vi håpet Kirken hadde lagt bak seg. Med tilendeføringen av “modernismestriden” i forrige århundre og 1960-årenes 2. Vatikankonsil - ikke minst Kirkens helomvendning i spørsmålet om religionsfriheten - som viktige etapper på erkjennelsesveien hvor vi alle i mer og mindre grad ser som “i et speil og i en gåte”, for å sitere en av de riktige gamle teologer.

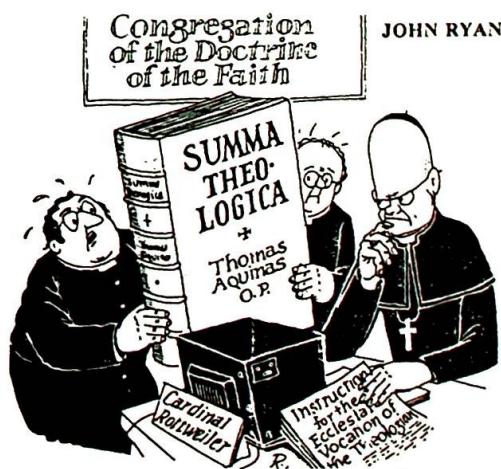
Noen umiddelbar virkning for den enkelte katolikk vil instruksens selvsagt ikke få. Og både teologien og teologene vil nok overleve også dette, de har stått for en støyt før. Husker vi ikke helt feil, så hadde selv Thomas Aquinas visse vanske-

ligheter med erkebiskopen av Paris! Eller var det omvendt? Og var ikke mange av de teologer som senere fikk hederstittelen konsilsteologer - dominikanerne Chenu og Congar og jesuitten Rahner, for å nevne noen - nærmest svartelistet av Vatikanet eller utstyrt med munnkurv i tiden før Det 2. Vatikankonsil? I siste instans vil sannheten seire, sier instruksens, og på det punkt har den utvilsomt rett. Et trøsterikt, om enn muligens i enkelte sammenhenger et noe langsiktig perspektiv.

Et siste poeng - ikke helt ironifritt. Teologen skal ikke gå til massemediene med sin uenighet og sin dissens, leste vi i instruksens - som ble presentert for mediene av kardinal Ratzinger under en vel to timer lang pressekonferanse!

UKJ

Som vanlig har Catholic Herald's tegner sin spesielle vri:

«Vi klarte faktisk ikke å lese alt, Deres Eminense, men kjenner vi dominikanerne rett, er det vel sikrest å fordømme det hele...»

GUSTAV BØHM & SØN A/S

Bakeri og Konditori

Drammen
Tlf (03) 83 42 80

MALERMESTER
utfører allslags måler- og tapetserarbeider

GEORG FOERSTER

Tlf.: 15 54 26/15 56 06

**TRENGER
DU TRYKKSAKER?**

Kontakt

SATS + PASTE A/S

Prof. Birkelandsv. 24 c, 1081 Oslo 10
Tlf.: (02) 30 04 16 – 30 84 53

22 Liturgisk kalender

SEPTEMBER

1. Jomfru Marias lørdagsmesse.
1. Kor. 1, 26-31. Mt. 25, 14-30.
(Norske Tidebønner - uke 2)
2. 22. Søndag i kirkeåret.
Jer. 20, 7-9. Rom. 12, 1-2.
Mt. 16, 21-27.
3. Ferial. 1. Kor. 2, 1-5.
Lk. 4, 16-30.
4. Ferial. 1. Kor. 2, 10-16.
Lk. 4, 31-37.
5. Ferial. 1. Kor. 3, 1-9.
Lk. 4, 38-44.
6. Ferial. 1. Kor. 3, 18-23.
Lk. 5, 1-11.
7. Ferial. 1. Kor. 4, 1-5.
Lk. 5, 33-39.
8. Festen for Marias fødsel.
Mik. 5, 1-4 el. Rom. 8, 28-30.
Mt. 1, 1-16.18-23.
(Norske Tidebønner - uke 3)
9. 23. Søndag i kirkeåret.
Es. 33, 7-9. Rom. 13, 8-10.
Mt. 18, 15-20.
10. Ferial. 1. Kor. 5, 1-8.
Lk. 6, 6-11.
11. Ferial. 1. Kor. 6, 1-11.
Lk. 6, 12-19.
12. Ferial. 1. Kor. 7, 25-31.
Lk. 6, 20-26.
13. Johannes Chrysostomos, biskop og kirkelærer.
1. Kor. 8, 1-7. 11-13.
Lk. 6, 27-38.
14. Korsets Opphøyelse.
4. Mos. 21, 4-9 el. Fil. 2,6-11.
Joh. 3, 13-17.
15. Jomfru Marias smerter.
Hebr. 5, 7-9. Joh. 19,25-27 el.
Lk. 2, 33-35.
(Norske Tidebønner - uke 4)
16. 24. Søndag i kirkeåret.
Sir. 27, 30-28,7. Rom. 14, 7-9.
Mt. 18, 21-35.
17. Robert Bellarmin, biskop og kirkelærer.
1. Kor. 11, 17-26.35.
Lk. 7, 1-10.
18. Ferial. 1. Kor. 12, 12-14.27.31.
Lk. 7, 11-17.
19. Ferial el. Januarius, biskop og martyr.
1. Kor. 12, 31-13,13.
Lk. 7, 31-35.
20. Andreas Kim Taegon, prest, og lidelsesfeller, martyr.
1. Kor. 15, 1-11. Lk. 7, 36-50.
21. Matteus, apostel og evangelist.
Ef. 4, 1-7. 11-13. Mt. 9, 9-13.
22. Jomfru Marias lørdagsmesse.
1. Kor. 15, 35-37. Lk. 8, 4-15.
(Norske Tidebønner - uke 1)
23. 25. Søndag i kirkeåret.
Jes. 55, 6-9. Fil. 1, 20-24. 27.
Mt. 20, 1-16.
24. Ferial. Ordspr. 3, 27-34.
Lk. 8, 16-18.
25. Ferial. Ordspr. 21, 1-6.10-13.
Lk. 8, 19-21.
26. Kosmas og Damian, martyr.
Ordspr. 30, 5-9. Lk. 9, 1-6.
27. Vincent av Paul, prest.
Ezra 1, 2-11. Lk. 9, 7-9.
28. Venceslas, martyr el. Laurentius Ruiz og lidelsesfeller, martyr.
Hagg. 1, 1-8. Lk. 9, 7-9.
29. Mikael, Gabriel og Rafael, erkeengler.
Dan. 7, 9-10.13-14 el. Åp. 12, 7-12.
Joh. 1, 47-51.
30. 26. Søndag i kirkeåret.
Ez. 18,25-28. Fil. 2, 1-11.
Mt. 21, 28-32.

BEGRAVELSESBYRÅER

**T.S.JACOBSEN-
GRUPPEN
ULLEVÅLSVEIEN 1**

TELEFON * (02) 20 79 05
20 62 02—11 15 61
Telefax 20 70 04

A / S NORSKE SHELL

Leverandør av oljeprodukter til de fleste katolske institusjoner.

BESTILLING (02) 66 59 00 – SERVICE (02) 66 58 60 – 66 58 61

Neste nummer utgis 25. september. Signerte artikler står for forfatterens egen regning.

Ansvarshavende redaktør: Unni Klepper Joynt

Faste medarbeidere:

Mette Andrésen o.p.

Hanne Berentzen

Liv Greni

Albert Raulin o.p.

Gunnel Vallquist

ISSN 0802-6726

Akersveien 14, 0177 Oslo 1

Redaksjon: Tlf. (02) 20 72 48

Ekspedisjon: Tlf. (02) 20 72 26

Årsabonnement (Norge): kr. 195, -

Øvrige europeiske land: kr. 220, -

Andre verdensdeler: kr. 230, -

Annonser 19 dager før utgivelsesdagen.

Bankgiro 6022.20.13073. Postgiro 2 04 64 80

23

**St.
OLAV**

BOKHANDEL

Akersveien 14, 0177 Oslo 1
Telefon: (02) 20 72 48

Mor Teresa fyller 80 år - og høsten er en god tid både til å lese og la seg inspirere!

Reidar Huseby: **Når bønn blir liv**, ib. kr. ???

Moder Teresa og broder Roger: **Meditasjoner over korsveien**, hf. kr. 68,-.

Charlotte Grey: **Moder Teresa** (i ungdomsserien «Mennesker som har hjulpet verden»), ib. kr. 98,-.

Kathryn Spink (red.): **Kjærlighetens utfordring**. Moder Teresa og hendes medarbeidere, hf. kr. 112,-.

Mother Teresa: **The love of Christ**, hf. ca. kr. 30,-.

Mother Teresa: **Words to love by**, ca. kr. 87,-.

Eileen Egan: **Such a vision of the Street**, hf. kr. 133,-.

Malcolm Muggeridge: **Something beautiful for God**, hf. ca. kr. 40,-.

Kathryn Spink: **In the silence of the heart**, hf. ca. kr. 57,-.

Vi sender over hele landet.

Ved forsendelse kommer porto og omkostninger i tillegg.

ÅPNINGSTIDER:

Mand.-fred. 9.30-16.30

Torsd. 9.30-17.30

Lørd. 9.30-13.30

St. Ansgar kirke i Kristiansand fyller 100 år!

I dagene 9. til 14. september blir det «åpent hus» i menighetshus og kirke. I menighetshuset blir det utstilling av gamle religiøse gjenstander og bøker og et historisk billedgalleri. Salgsbod for bøker og tidsskrifter, jubileumsbok og -lys blir det også, samt kafeteria.

SØNDAG 9. SEPTEMBER: Tema: Våre barn

Kl. 09.30 Messe.

Kl. 11.00 Barnemesse.

Etterpå fest for barna i underetasjen.

MANDAG 10. SEPTEMBER: Tema: Kvinnen i kirken

Kl. 11.00 - 17.00 Åpent hus.

Kl. 19.00 Messe.

Kl. 20.00 Debatt om dagens tema. Innleder: sr. Mette Andrésen op.

Panel: Domprost Leif Frivold, høyskolelektor Marte Leer-Salvesen, lektor Guro Smith-Tønnesen og lektor Signe-Mari Wiland.

TIRSDAG 11. SEPTEMBER: Tema: Våre ungdommer

Kl. 11.00 - 17.00 Åpent hus.

Kl. 18.00 Ungdomsmesse.

Etter messen et ungdomsarrangement med bl.a. diskotek til kl. 22.00.

ONSDAG 12. SEPTEMBER: Tema: Kirken og familien

Kl. 11.00 - 17.00 Åpent hus.

Kl. 19.00 Messe.

Kl. 20.00 Debatt om dagens tema. Innleder: Pater Theo Van den Hove ssc.

Panel: Lektor Tore Austad, cand.philol. Øystein Laundal, form. i Kirkeakademiet, Venche Olsen, formannskapsmedlem for Kr. Folkeparti og journalist, cand. theol. Paul Leer-Salvesen.

TORS DAG 13. SEPTEMBER: Tema: Våre eldre og uføre

Kl. 11.00 - 17.00 Åpent hus.

Kl. 19.00 Messe.

Kl. 20.00 Debatt om dagens tema.

Innleder: Brita Paus, leder av Fransiskushjelpen.

Panel: Form.skapsmedl. Dag Vige, medlem i sosialstyret, bystyrerepresentant Anders Salvesen, eldrerådgivningskontoret og bestyrer Sven Lovik, Kvaales Minne.

FREDAG 14. SEPTEMBER: Tema: Vårt jubileum

Kl. 11.00 - 17.00 Åpent hus.

Kl. 18.00 Festhøymesse med biskop Schwenzer og flere prester.

LØRDAG 15. SEPTEMBER: Tema: Våre konfirmanter

Kl. 13.00 Konfirmasjonsgudstjeneste ved biskop Gerhard Schwenzer. Åpen for alle.

SØNDAG 16. SEPTEMBER: Tema: Vår menighet

Kl. 11.00 Festsangmesse med menighetssang, internasjonal korsang og musikk.

CARITAS NORGE
DEN KATOLSKE KIRKES HJELPEORGANISASJON

Fagerborggaten 17, 0360 Oslo 3

Gavekonti:

Postgiro: 5 00 40 64 - Bank: 8998.09.08136

Blikk på tiden

Tilbake til hverdagen

Sommerferien er over for mange av oss, og vi er tilbake i hverdagens vante tralt. Den «grå hverdag» kaller vi den ofte, men nå for tiden skulle sikkert mange av oss ønske at den i virkeligheten var litt mer grå, iallfall på verdensplan. Med bange hjerter lytter vi til de siste rapporter i Dagsnytt, mens vi avventer det som kan skje i landene rundt Persiabukten. En hel verden befinner seg i spenning over hva én mann kan finne på. En mann som av mange betegnes som en ny Hitler. Hundrevis av familier lever i uvisshet om hvilken skjebne de skal få som er tatt til gisler. «Solen som skinner i Bagdad» er såvisst intet å trakte etter for øyeblikket. Og det er ikke lett å forstå hvordan tusenvis av irakere kan juble over en «hellig krig» når de bare blir lovet innstramninger på alle hold. Hvis det blir oppdaget at man driver svartebørshandel med matvarer, kan man til og med risikere å bli henrettet. Dette er noe alle er klar over, så spør det hvor lenge det varer før revolusjonen bryter løs.

Mens dette drama pågår, er det at Ola Nordmann gnir seg i hen-

dene over at oljeprisene fyker i været. «Den enes død, den annens brød,» er det ikke så det heter? Og det spekuleres i hvem som skal få nyte godt av pengene. Kanskje vi kan få OL-regnskapet til å gå opp til slutt? Eller hva med en ny storflyplass - på et nytt sted, vel å merke?

Finansministeren sier riktignok at pengene skal fryses ned til bruk i dårligere tider og plasseres i utlandet. Da kan kanskje vi som tilhører de middelaldrende, se vår alderdom trygt i møte? En gang må det vel bli satt av midler til eldreomsorg her i landet også?

Det er sikkert både klokt og fornuftig å tenke på fremtiden, men hva om dette bokstavelig talt blir «den siste olje»? Hva om «slakteren i Bagdad», som i øyeblikket regnes for å være «verdens farligste mann», får trengt supermaktene opp i et hjørne slik at konflikten vil ende med katastrofe? Vi tør vel knapt tenke tanken ut.

Ett er sikkert: Saddam Hussein synes ikke å gå av veien for noe, og det er neppe mer enn en brøkdel som kommer utenlandske media for øre.

En norsk kvinne jeg snakket med forleden, og som var nylig hjemkommet fra disse trakter, kunne fortelle om massehenrettelser av kristne. Da hun forlot landet, ble hennes bibel tatt fra henne og kastet i en sekk sammen med pornografisk stoff som skulle brennes. Korset hun bar om halsen ble likeledes rykket av. Fanatismen kjenner ingen grenser, især når den går under navnet «hellig» krig.

Krig er forferdelig hvor den nå herjer, ikke minst i de land der den er blitt en del av hverdagen. Der hver ny dag møtes med uvissthet og angst. Hvem er de neste som rammes?

Og mens vi gledet oss over fredsavtaler og mykere tilstander mellom øst og vest, rustes i skripende stund, militærstyrker - i øst og vest. Det ser ut til at det ikke greier seg med sanksjoner og trusler hvis motstanderen er tilstrekkelig despotisk.

Maktmisbruk er i sannhet roten til mye ondt. Enten det ytrer seg på verdensplan eller i mellommenneskelige forhold. Også i hverdagen. Vold i samfunnet, vold i hjemmene, på skolene... Voldsbølgen blir stadig større - vi ser det i avisene hver bidige dag.

Var det den grå hverdag jeg snakket om? Er ikke den hverdag vi møter forlenget gått over til å bli temmelig svart? Det er ikke min mening å bringe dere, hjemkomne feriefolk, brutalt tilbake til virkeligheten. Dessuten har vel radio og aviser fulgt dere også. Ferie betyr ikke å lukke verden ute, men å få litt mer overskudd til å leve videre i den. Det finnes - Gud skje takk - også adskillige lyspunkt i tilværelsen. Også på verdensplan. Tidligere erkefiender står sammen mot urett og vold. La oss da bare inderlig håpe at fornuften seirer før det er for sent, og at man finner frem til en fredelig løsning.

Slik at hverdagen ikke blir en trussel, men en ny gave fra Gud, vår Skaper og Far.

Mater Olava